

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
0 1 9 0 9

9 771330500003

HRVATSKI TOPNICI obučavali američke vojнике

RAZGOVOR |

**BRIGADNI GENERAL
DRAGUTIN REPINC**

NAČELNIK UPRAVE ZA PLANIRANJE GSOSRH-a

VJEŽBA "JADRAN 09"

Zdravstvena
zaštita

SVINJSKA
GRIPA
- GRIPA A

14. obljetnica VRO Bljesak

ZAJEDNIŠTVOM SMO
POSTIGLI NAJVEĆE USPJEHE
U NAŠOJ POVIJESTI

PROTUPODMORNIČKA TORPEDA

NOVOSTI IZ SVIJETA

Pripremio Domagoj VLAHOVIĆ

MANAMA

TURSKI ADMIRAL PROTIV PIRATA

Multinacionalne pomorske snage koje se bore protiv pirata u vodama uza Somaliju imaju od 3. svibnja novog zapovjednika. Od američke admiralice Michelle Howard čelno je mjesto preuzeo njezin turski kolega Caner Bener (na slici desno). Naziv multinacionalne skupine jest Mješovite namjenske snage 151. One djeluju otprilike četiri mjeseca, na inicijativu Ujedinjenih naroda, i pokazuju prilično dobre rezultate u borbi protiv pirata. Tursko zapovjedništvo velika je novost, a prema nekim analitičarima ono jasno pokazuje američko povjerenje i veliku želju Turske da ima što aktivniju ulogu u stabilizaciji situacije na Bliskom istoku.

US Navy

WASHINGTON

AFERA KACIGA

Američka kopnena vojska objavila je 1. svibnja da će povući iz uporabe i vratiti proizvođaču čak 34 218 vojničkih kaciga, koje nisu prošle balističke testove. Problem je u vijcima što drže remenje i nisu konstruirani prema traženim specifikacijama, nisu čvrsti kao ostatak kacige i predstavljaju slabu točku. Tvrta Gentex, proizvođač kaciga, krivnju je prebacila na kooperanta koji je falsificirao certifikate vezane uz tip čelika od kojega su vijci načinjeni. Tvrta bi trebala zamijeniti vijke i poslati kacige na novo testiranje.

US Army

LONDON

STOGODIŠNICA MORNARIČKOG ZRAKOPLOVSTVA

Britanska ratna mornarica počela je 1. svibnja s jednotjednom proslavom stogodišnjice svojeg zrakoplovstva. Prva svečanost održana je u Eastchurchu u grofoviji Kent, koja je 1911. postala prvom mornaričko-letačkom bazom. Na proslavi su letjeli neki poznati tipovi zrakoplova, Harrier GR7, Hawk, Falcon, kao i povijesni Sea Vixen. Datum rođenja zrakoplovstva jest 7. svibnja 1909., kad je britanski admiralitet naručio prvi zrakoplov, *Zračni brod Njegovog Veličanstva 1*, te stvorio dugoročni program razvoja pomorske aeronautike.

MOD UK

CARACAS

POGIBIJA OSAMNAESTORICE

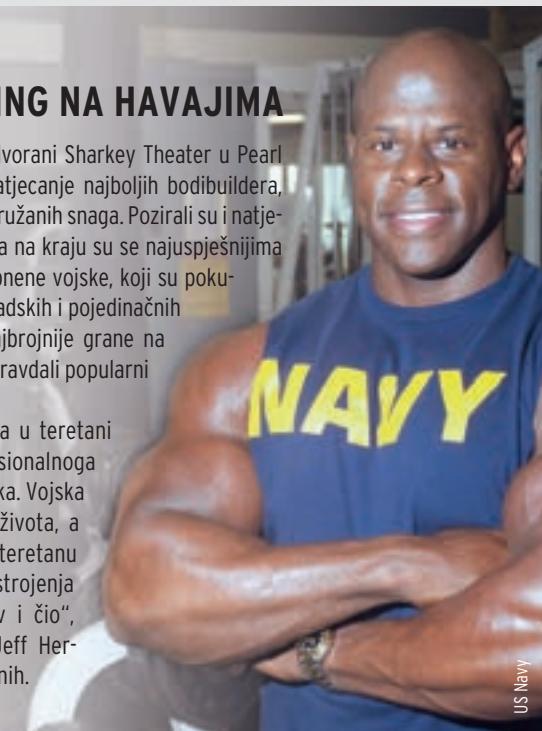
Predsjednik Venezuele Hugo Chavez osobno je na nacionalnoj televiziji javio vijest o pogibiji osamnaest ljudi u helikopterskoj nesreći što se dogodila 3. svibnja. Helikopter je bio vojni, tipa Mi-25, a među putnicima se nalazio brigadni general Domingo Alberto Feneite Medina. Osim posade, letjela je i grupa vojnika te jedan civil. Srušio se u jugozapadnoj pokrajini Tachire, kraj grada El Alto de Rubio. Agencija Bolivariana navodi da je helikopter letio u zadaći ophodnje na granici Venezuela i Kolumbije.

PEARL HARBOR

BODY BUILDING NA HAVAJIMA

Prošloga tjedna, u dvorani Sharkey Theater u Pearl Harboru održano je natjecanje najboljih bodibuildera, pripadnika američkih oružanih snaga. Pozirali su i natjecatelji i natjecateljice, a na kraju su se najuspješnijima pokazali pripadnici kopnene vojske, koji su pokušili pola od svih momčadskih i pojedinačnih nagrada. Pripadnici najbrojnije grane na taj su način najbolje opravdali popularni slogan *Army strong*.

Provođenje vremena u teretani sastavni je dio profesionalnoga života američkih vojnika. Vojska promiće zdrav način života, a onima koji posjećuju teretanu i druga sportska postrojenja "lakše je ostati zdrav i čio", kako reče narednik Jeff Herzog, jedan od nagrađenih.

US Navy

12

Hrvatski topnici obučavali američke vojнике

Jedanaest pripadnika američke 82. zračno-desantne divizije na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" pohađalo je Tečaj rukovanja haubicom D-30. Obuku su provodili časnici i dočasnici Topničko-raketne pukovnije, a znanjima stičenim na ovom tečaju američki će se vojnici koristiti u mentoriranju Afganistanske vojske u misiji ISAF

Vježba "Jadran 09" provedena je kako bi se u operativnoj praksi provjerila uvježbanost svih tijela mjerodavnih za nadzor i zaštitu prava i interesa Republike Hrvatske na moru te javnosti pokazala sposobnost i učinkovitost njihova zajedničkog djelovanja, kojemu je svrha izgradnja učinkovitog sustava zaštite na moru

10

"JADRAN 09"

4

Mlada smo članica, ali vjerodostojan i pouzdan partner

Ulaskom u NATO Republika Hrvatska preuzeila je određene obveze u odnosu na zahtjeve i potrebe Saveza. Prema tzv. usability targets, trebali bismo u svakom trenutku imati 8% naših kopnenih snaga u međunarodnim misijama i 40% snaga spremnih za upućivanje u misije u određenom vremenu. Kao mlada članica još nismo dostigli te veličine, ali ćemo dugoročno to morati napraviti kao vjerodostojan i pouzdan partner, što smo bili do sada, a bit ćemo i ubuduće

RAZGOVOR
Brigadni general
Dragutin Repinc
načelnik Uprave za
planiranje GSOSRH-a

Naslovnicu snimio Davor KIRIN

MORH I OSRH

VOJNA TEHNIKA

MAGAZIN

- 7 **NOVOSTI IZ MORH-a**
Susret ministara obrane Hrvatske i Estonije
- 8 **14. OBLJETNICA VRO BLJESAK**
Zajedništvom smo postigli najveće uspjehe u našoj povijesti
- 14 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Suradnja na području interventnog djelovanja nakon katastrofa
- 15 **MEMORIJAL 12 REDARSTVENIKA**
Primjer i nadahnuće svim hrvatskim braniteljima
- 16 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 20 **ZDRAVSTVENA ZAŠTITA**
Svinjska gripa - gripa A
- 23 **ZRAKOPLOVSTVO**
Pod nadzorom "velikog brata" (III. dio)
- 24 **MORNARICA**
Suvremena protupodmornička torpeda
- 25 **VOJNA POVIJEST**
Britanski lovci podmornica i podmornice minopolagači
- 26 **PODLISTAK**
Poljska 1981.
- 28 **DOMOVINSKI RAT**
Iz izvješća "Organu bezbednosti Komande RV i PVO" JNA o događajima u Borovu Selu - 2. svibnja 1991. (I. dio)
- 29 **DUHOVNOST**
Kriza
- 30 **INFORMATOR**
Biblioteka, vremeplov, filmoteka, infokutak
- 31 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Zrakoplov Rudolfa Peresina

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Ulaskom u NATO Republika Hrvatska preuzeila je određene obveze u odnosu na zahtjeve i potrebe Saveza. Prema tzv. usability targets, trebali bismo u svakom trenutku imati 8% naših kopnenih snaga u međunarodnim misijama i 40% snaga spremnih za upućivanje u misije u određenom vremenu. Kao mlada članica još nismo dostigli te veličine, ali ćemo dugoročno to morati napraviti kao vjerodostojan i pouzdan partner, što smo bili do sada, a bit ćemo i ubuduće

Brigadni general Dragutin Repinc,
načelnik Uprave za planiranje GSOSRH-a

Mlada smo članica, ali vjero

Obrambeno planiranje, međunarodna vojna suradnja, planiranje snaga i opremanje, izrada proračuna samo su neke od zadaća

Uprave za planiranje GSOSRH-a. O tome što je ulazak u NATO donio novo u tim područjima doznali smo od načelnika Uprave za planiranje, brigadnog generala Dragutina Repinca.

Kad govorimo o Upravi za planiranje, što je za nju novo donio ulazak Republike Hrvatske u NATO?

Na mnogo je mjesto i u mnogim prilikama naglašavano da ostvarenje punopravnog članstva u NATO savezu nije događaj nego proces, a kad je riječ o Republici Hrvatskoj taj je proces trajao od 2000. godine ulaskom u Partnerstvo za mir, pa onda intenzivnije od 2002. godine ulaskom u MAP, do 3. travnja ove godine. U tih sedam godina, mnogobroj-

nim sastancima u Zagrebu i Bruxellesu s NATO stručnjacima, u bezbrojnim multilateralnim i bilateralnim aktivnostima, stečena su znanja i iskustva na temelju kojih nam je u pretpri stupnoj fazi rečeno da smo, uz Albaniju koja je imala sličan put, država koja najspremnija ulazi u NATO. U tom smislu ne bih govorio o nekim posebnim novostima, a još manje o iznenadenjima. Naravno, kao članici Partnerstva za mir bila su nam zatvorena mnoga vrata koja su se sad odjednom otvorila i iza kojih se nalaze mnoge stvari s kojima se tek trebamo suočiti. Najlakše bi bilo odgovoriti da je ulazak u NATO donio mnogo posla, ali to bi bio pogrešan odgovor, jer će se upravo zahvaljujući novim zahtjevima, novim metodama i načinima rada, kao i novim načinima razmišljanja, taj posao u mnogim područjima smanjiti.

Ovlašti i zadaće Uprave kojoj ste na čelu doista su velike. Možete li istaknuti neke od najvažnijih i koliko će trebati da se vaš resor potpuno integrira u NATO?

U odnosu na prijašnji ustroj, kada se Uprava težišno bavila obrambenim planiranjem i međunarodnom vojnom suradnjom, novim smo ustrojem postali mjerodavni i za planiranje, programiranje i izradu proračuna, planiranje snaga i opremanje, što pokazuje velika heterogenost zadaća. Takva mi situacija ne daje mogućnost točnoga predviđanja trajanja integracije, ali, da se malo našlim, sigurno nam neće trebati deset godina, koliko se procjenjuje da traje integracija države u NATO savez. U određenim ćemo područjima, poput obrambenog planiranja, vjerojatno trebati više vremena jer se i NATO-ov sustav toga planiranja trenutačno mijenja, a za neka područja poput planiranja snaga to će vrijeme biti kraće s obzirom na to da po ciljevima snaga, upitniku o obrambenom planiranju i drugim dokumentima već znamo mnogo o tom procesu.

Međunarodna vojna suradnja zasigurno će se znatno povećati. U kojim se sve područjima to očekuje i jeste li to već predvidjeli u planovima koje ste izradivali za ovu godinu?

Međunarodna vojna suradnja raste iz godine u godinu, ali smo ove godine, ne samo

međunarodnih mirovnih operacija u kojima Republika Hrvatska svake godine sudjeluje sa sve većim brojem pripadnika.

Jedno od područja kojim se bavi Uprava za planiranje jest i proračun. Za koji ste dio proračuna mjerodavni, je li se u skladu s proturecesijskim mjerama i on smanjivao i hoće li biti dovoljan za realizaciju svih planiranih zadaća?

Odsjek za programiranje i proračun nositelj je izrade Obrambenog programa 2010.–2015., kao i godišnjega finansijskog plana. Osim toga, budno prati izvršenje finansijskog plana za ovu godinu i izrađuje tromjesečna i godišnja izješća. Budući da je uprava mjerodavna i za područje opremanja, zajedno s granama izrađujemo zahtjeve za nabavu u sklopu Programa 4. *Opremanje i modernizacija*. Posebno treba istaknuti da je Odjel za planiranje snaga (Odsjek za zahtjeve i planiranje snaga) odgovoran za izradu Programa 10. *Mirovne misije*. Taj je program, kao i svi ostali, pretrpio određene promjene, ali mnogo manje nego drugi programi, tako da sa zadovoljstvom možemo reći da su preostala sredstva dovoljna za pokrivanje svih troškova sudjelovanja naših pripadnika u međunarodnim operacijama UN-a, NATO-a i EU-a.

Je li se ulazak u NATO odrazio na dugoročno planiranje uporabe snaga i resursa OSRH-a?

U odnosu na prijašnji ustroj, kada se Uprava težišno bavila obrambenim planiranjem i međunarodnom vojnom suradnjom, novim smo ustrojem postali mjerodavni i za planiranje, programiranje i izradu proračuna, planiranje snaga i opremanje, što pokazuje veliku heterogenost zadaća

dostojan i pouzdan partner

zbog proturecesijskih mjera nego upravo zbog velikoga broja dosad provedenih aktivnosti, nastojali znatno smanjiti broj bilateralnih aktivnosti te poštovati prioritete koje je u području MVS-a postavila Uprava za obrambenu politiku MORH-a. S druge su se strane pojavili novi zahtjevi koji proistječu iz punopravnog članstva. To se ponajprije odnosi na izradu višegodišnjih integracijskih planova sa Zapovjedništvom za transformaciju na strateškoj razini i sa Zapovjedništvom združenih snaga iz Napulja na operativno-taktičkoj razini. U taj su proces uključena sva zapovjedništva i uprave Glavnog stožera, jer integracija obuhvaća sva funkcionalna područja, a posebice održavanje postojećih i stvaranje novih sposobnosti koje smo preuzeли s ciljevima snaga. To su sposobnosti koje se traže u područjima

Ulaskom u NATO Republika Hrvatska preuzeala je određene obveze u odnosu na zahtjeve i potrebe Saveza. Prema tzv. usability targets, trebali bismo u svakom trenutku imati 8% naših kopnenih snaga u međunarodnim misijama i 40% snaga spremnih za upućivanje u misije u određenom vremenu. Kao mlada članica još nismo dostigli te veličine, ali ćemo dugoročno to morati napraviti kao vjerodostojan i pouzdan partner, što smo bili do sada, a bit ćemo i ubuduće. U ovom trenutku nema pritiska da se to učini u kratkom roku, ali je jasno da ćemo s usvojenim ciljevima snaga i deklariranim snagama težiti tom cilju. Sa snagama su normalno vezani i tvarni i finansijski resursi, ali i nove doktrine te izobrazba i obuka naših vojnika, dočasnika i časnika. Pritom će se morati uravnotežiti nacionalne potrebe s potrebama Saveza.

Najlakše bi bilo odgovoriti da je ulazak u NATO donio mnogo posla, ali to bi bio pogrešan odgovor, jer će se upravo zahvaljujući novim zahtjevima, novim metodama i načinima rada, kao i novim načinima razmišljanja, taj posao u mnogim područjima smanjiti

Mi ne planiramo civilno-vojnu suradnju nego težimo odrediti, osposobljavati i stvarati "pool" naših djelatnika koji će se baviti ovim poslovima u međunarodnom okružju u području operacija, kao što se bave u ISAF-u. Danas se u NATO-u drži da je interakcija između savezničkih snaga i civilnog okružja u kojem one operativno djeluju presudna za uspjeh operacija

Koliko vam iskustva s dužnosti zapovjednika misije UNMOGIP, koju ste obavljali dvije godine, pomažu u sadašnjem radu te mogu li se povući neke paralele između UN-a i OS-a kad je riječ o planiranju?

UNMOGIP je jedno izvanredno iskustvo, posebno u radu u međunarodnom okružju, koje traži posebne metode razgovaranja, dogovaranja, posredovanja te druge interpersonalne vještine. Mogu reći da sam stekao određenu samouverenost, koja mi omogućuje da bez opterećenja razgovaram sa svima. Vjerojatno mi je i način i promišljanje života u Indiji i Pakistanu pomoglo da danas s velikim strpljenjem slušam i pokušavam shvatiti druge, bez predrasuda. S druge strane, došao sam u misiju koja je u tom području gotovo 60 godina, za koju je zadnja rezolucija donesena prije 38 godina, pa joj se otada nije mijenjao niti mandat, a mijenjali su se samo ljudi i sredstva u skladu s tehnološkim napretkom. Stoga mi je teško povući neke pa-

ralele, jer planiranje u UNMOGIP-u nije imalo velikih otklona, što zasigurno nije tako u drugim složenim višenacionalnim i višedimenzionalnim operacijama, npr. u Kongu, Sudanu, Čadu, Libanonu, na Haitiju i drugdje. Mogao bih reći da je dinamika rada u Upravi za planiranje mnogo veća od dnevne rutine u UNMOGIP-u.

Vaša se Uprava bavi i planiranjem međunarodne civilno-vojne suradnje. Na koje se to konkretnе aktivnosti odnosi i koliko takvi oblici suradnje pridonose boljem razumijevanju i razvoju cjelokupnih dobrih odnosa među državama na međunarodnom planu?

Cesto se ne razumije u potpunosti pojam civilno-vojne suradnje (Civil-military cooperation – CIMIC) pa bih za vaše čitatelje citirao da je civilno-vojna suradnja "usklajivanje (koordinacija) i suradnja, u potpori misije, između NATO zapovjednika i civilnih sudionika, uključujući nacionalno stanovništvo i lokalne vlasti, kao i međunarodne, nacionalne i nevladine organizacije i agencije". Dakle mi ne planiramo civilno-vojnu suradnju nego težimo odrediti, osposobljavati i stvarati "pool" naših djelatnika koji će se baviti ovim poslovima u međunarodnom okružju u području operacija, kao što se bave u ISAF-u. Danas se u NATO-u drži da je interakcija između savezničkih snaga i civilnog okružja u kojem one operativno djeluju presudna za uspjeh operacija. Stoga smo posebno zadovoljni što ćemo u novoj zapovjednoj strukturi NATO-a dijeliti s Albanijom mjesto brigadnog generala zaduženog za civilno-vojnu suradnju.

Nedavno ste bili na podizanja hrvatske zastave u Zapovjedništvu NATO-a u Brunssumu, a tijekom cijelog ovog razdoblja sudjelovali ste u aktivnostima koje su prethodile prij天上 RH u NATO. Što za vas kao časnika OSRH-a s višegodišnjim iskustvom u radu u međunarodnom okružju znači biti pripadnikom oružanih snaga koje su članica Saveza?

Da, imao sam čast biti zajedno s državnim tajnikom Pjerom Šimunovićem i našim vojnim predstavnikom pri NATO-u general-bojnikom Dragom Lovrićem na podizanju hrvatskog stijega u Zapovjedništvu združenih snaga u Brunssumu, Zapovjedništu koje vodi operaciju ISAF. Bilo je lijepo susresti naše djelatnike, pukovnicu Ojdaru Žužul i časnika namjesnika Davora Peteka i vidjeti ponos i osmijeh na njihovu licu, što je zapravo najbolji odgovor kakav je osjećaj biti pripadnikom NATO-a. ■

Susret ministara obrane HRVATSKE i ESTONIJE

Ministar obrane Branko Vukelić primio je 30. travnja u službeni posjet izaslanstvo Ministarstva obrane Republike Estonije, predvođeno ministrom Jaakom Aaviksoom. Ministri su razgovarali o mogućnostima jačanja suradnje na području obrane, mogućnostima školovanja visokih časnika na vojnim učilištima i o razmjeni iskustava na području međunarodnih mirovnih misija.

Ministar Vukelić zahvalio je estonskom kolegi Aaviksoou na potpori ulasku Republike Hrvatske u NATO savez te istaknuo kako će bilateralna suradnja biti još više unaprijeđena sad kad je Hrvatska postala punopravnom članicom NATO-a. Estonski ministar Aaviksoo čestitao je Hrvatskoj na ulasku u NATO te izrazio nadu da će uskoro moći uputiti čestitke i za ulazak Hrvatske u Europsku uniju. "Članstvo u NATO-u otvara mogućnosti dodatne suradnje između Hrvatske i Estonije, a posebno smo zainteresirani za razmjenu iskustava o sudjelovanju i upućivanju OMLT timova u mirovne misije." Nakon sastanka ministri su razgledali izloženu vojnu opremu proizvedenu u Hrvatskoj, a odgovarajući na novinarska pitanja ministar Aaviksoo naglasio je kako nije isključena i suradnja u pitanjima proizvodnje te nabave vojne opreme. Uz ministra obrane Branka Vukelića, sastanku su s hrvat-

Snimio Tomislav BRANDT

7

ske strane nazočili državni tajnik Pjer Šimunović, zamjenik načelnika GSOSRH-a kontraadmiral Zdenko Simičić, ravnatelj Uprave za materijalne resurse Darko Polanec, načelnik Službe za NATO i Partnerstvo za mir kapetan bojnog broda Robert Hranj i načelnik Službe za međunarodnu obrambenu suradnju Davor Ćutić.

OJI

MINISTRU VUKELIĆU URUČENA Zlatna plaketa Brodsko-posavske županije

U povodu obilježavanja Dana Brodsko-posavske županije, a u sklopu svečane akademije koja je održana 30. travnja u Kazališno-koncertnoj dvorani Ivane Brlić-Mažuranić u Slavonskom Brodu, ministru obrane Branku Vukeliću uručena je Zlatna plaketa Brodsko-posavske županije za izuzetan doprinos unapređenju gospodarstva Brodsko-posavske županije te posebno unapređenju društava iz grupacije Đure

Đakovića. "Zahvaljujući inicijativi ministra Vukelića, njegovim zalaganjem i poticanjem tržišne pozicije društava Đure Đakovića u Republici Hrvatskoj i na svjetskom tržištu, nastojanjem očuvanja branda ĐĐ na svim tržištima, zajamčeno je očuvanje djelatnosti Specijalnih vozila d.d. i zaposlenosti ne samo toga društva nego i brojnih kooperanata u dužem vremenskom razdoblju", istaknuto je prilikom uručenja Zlatne plakete.

Ministar Vukelić zahvalio je u svoje osobno ime i uime svih ovogodišnjih dobitnika priznanja te istaknuo kako je dobivanje Plakete, što se dodjeljuje onima koji pridonose gospodarstvu, za njega posebna čast jer je posjeduje vrlo malo ljudi. "Čast mi je uime svih dobitnika reći velika hvala Brodsko-posavskoj županiji što je prepoznala rad i napor svih nas, a sve u svrhu boljštaka i napretka Brodsko-posavske, kao i ostalih županija u Republici Hrvatskoj", rekao je ministar Vukelić. Istaknuo je kako je ova Plaketa i veliko priznanje za hrvatsko gospodarstvo, industriju i proizvodnju. "Sve to predstavlja 'Đuru Đakovića', koji će i dalje imati potporu MORH-a, jer sve što predstavlja Hrvatska vojska trebalo bi biti proizvedeno u Hrvatskoj", zaključio je ministar, čestitajući svim žiteljima Brodsko-posavske županije i Dan županije. Zlatna plaketa Brodsko-posavske županije dodijelila se kao najviši oblik odaavanja počasti i priznanja za 2009. godinu.

OJI

Snimio Toma VLASČIĆ

14. OBLJETNICA VRO BLJESAK

Vesna PINTARIĆ, snimio Davor KIRIN

"Hrvatska je sada članica NATO-a i najrazvijenije demokracije Zapada saveznici su naše domovine. Naš položaj nikada nije bio jači, a svega toga ne bi bilo da nije bilo Bljeska i hrvatskih branitelja. Pobjeda u Bljesku i poslije u Oluji pobjeda je hrvatske odlučnosti. To su pobjede koje će zauvijek ostati u temeljima hrvatske države, ali koje nas obvezuju i na trajnu zahvalnost hrvatskim braniteljima", rekao je premijer Sanader

Zajedništvo smo postigli najvi

U Okučanima je 1. svibnja, u nazočnosti najviših državnih dužnosnika, predsjednika RH Stjepana Mesića, predsjednika Vlade RH Ivo Sanadera, potpredsjednika Hrvatskog sabora Vladimira Šeksa, ministara obrane i unutarnjih poslova Branka Vukelića i Tomislava Karamarka, načelnika Glavnog stožera OSRH generala zbora Josipa Lucića te ostalih visokih vojnih i civilnih dužnosnika svečano obilježena 14. obljetnica vojno-redarstvene operacije Bljesak. Operacijom Bljesak oslobođeno je u samo 36 sati dotad okupirano područje zapadne Slavonije.

Nakon polaganja vijenaca i paljenja svjeća u Spomen-parku hrvatskim vitezovima te pregleda svečanog postroja pripadnika OSRH-a i MUP-a na prostoru Športsko-rekreacijskog centra Alojzija Stepinca, nazočnima su se obratili najviši državni dužnosnici. Predsjednik Stjepan Mesić istaknuo je kako se radilo o odlično pripremljenoj i provedenoj vojno-redarstvenoj operaciji kojom su stvoreni uvjeti za Oluju, jer Bljesak je bio ključna prekretnica u

vojnom smislu. "Danas ovu obiljetnicu slavimo kao članica NATO saveza i to samo zahvaljujući činjenici što smo u Domovinskom ratu pobijedili i oslobođili svoja okupirana područja", rekao je predsjednik Mesić.

Poseban pozdrav hrvatskim braniteljima, a napose stopostotnim invalidima I. skupine, uputio je potom predsjednik Vlade RH Ivo Sanader. On je istaknuo kako ove godine obiljetnicu Bljeska slavimo s još većim ponosom, sigurni da nam više nitko ne može ugroziti slobodu i oduzeti integritet. "Hrvatska je sada članica NATO-a i najrazvijenije demokracije Zapada saveznici su naše domovine. Naš položaj nikada nije bio jači, a svega toga ne bi bilo da nije bilo Bljeska i hrvatskih branitelja. Pobjeda u Bljesku i poslije u Oluji pobjeda je hrvatske odlučnosti. To su pobjede koje će zauvijek ostati u temeljima hrvatske države, ali koje nas obvezuju i na trajnu zahvalnost hrvatskim braniteljima", rekao je premijer Sanader. Na kraju je pozvao neka nas ova obiljetnica sve podsjeti na zajedništvo s kojim smo dosad postigli najveće uspjehe u našoj povijesti.

Uime Hrvatskog sabora pozdrave je uputio potpredsjednik Vladimir Šeks. Bljesak je jedan od kamena temeljaca hrvatske povijesti i sve bitne političke dionice na putu naše samostalnosti ne bi imale takvo značenje da nije bilo žrtve hrvatskih branitelja, istaknuo je potpredsjednik Šeks odajući zahvalnost svim hrvatskim braniteljima koji su sudjelovali u operaciji, posebice obiteljima četrdeset dvoje poginulih branitelja, 162-jici ranjenih, kao i prvom hrvatskom predsjedniku Franji Tuđmanu pod čijim je vodstvom operacija Bljesak i provedena. "Ova je obiljetnica prigoda da se ponovo podsjetimo na važne i istinite činjenice na temelju kojih je i stvorena hrvatska država", rekao je Vladimir Šeks završivši s riječima: "Navik on živi ki zgine pošteno"!

Za sve poginule hrvatske branitelje i civilne žrtve u Domovinskom ratu potom je u crkvi sv. Vida vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac predvodio misu zadužnicu. Svi koji su sudjelovali u obilježavanju obiljetnice VRO Bljesak mogli su na kraju obići i Taktičko-tehnički zbor te infoštan-dove MORH-a. ■

veće uspjehe u našoj povijesti

PROVJERA UVJEŽBANOSTI

Marija ALVIR, snimio Davor KIRIN

"Jadran 09" naziv je vježbe održane 28. travnja u Splitu sa svrhom provjere uvježbanosti tijela mjerodavnih za nadzor i zaštitu prava i interesa Republike Hrvatske na moru. U vježbi su sudjelovali predstavnici svih ministarstava i državnih ustanova zastupljenih u Središnjoj koordinaciji Vlade RH, ustrojenoj za usmjeravanje i nadzor tih tijela, a nazičio je i predsjedavajući Koordinacije za ovu godinu ministar obrane Branko Vukelić.

Zajedno s ministrom obrane i predstvincima medija, s broda Obalne straže RH vježbu su pratili načelnik Glavnog stožera OSRH-a general zbora Josip Lucić, zapovjednik Hrvatske ratne mornarice kontraadmiral Ante Urlić i zapovjednik Obalne straže viceadmiral Zdravko Kardum, koji je bio i zapovjednik vježbe, kao i predstavnici svih tijela uključenih u organizaciju i provedbu vježbe. Uz predstavnike MORH-a i OSRH-a, u radu Središnje koordinacije sudjeluju predstavnici deset ministarstava - unutarnjih poslova; mora, prometa i infrastrukture; poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja; financija; zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva; gospodarstva, rada i poduzetništva; vanjskih poslova i europskih integracija; regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva; pravosuđa i kulture - kao i predstavnici Državnog inspektorata te Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

Zajedničkim snagama do istoga cilja

Vježba je provedena u pet radnih točaka, prema zamišljenom scenariju u akvatoriju otoka Visa i ZERP-u RH, no zbog značajne uštode materijalnih resursa te vremenskog ograničenja, kao i bolje

mogućnosti predstavljanja, sve su se aktivnosti odvijale u Split-skom kanalu ispred Gradske luke Split.

Nositelj prve aktivnosti, kojom je obuhvaćeno zaustavljanje i progon sumnjivog plovila u Zaštićenom ekološko-ribolovnom pojasu RH, bila je Obalna straža, a među angažiranim snagama bio je i helikopter Mi-8 iz Zrakoplovne baze Divulje. Pregled domaće ribarice u teritorijalnom moru RH, koji su obavili ribarski inspektor i inspektor sigurnosti plovidbe uz osiguranje policijskog službenika, bila je druga aktivnost, za koju je bilo zaduženo Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, a sudjelovali su i predstavnici MMPI-ja i MUP-a te Državnog inspektorata. Potom je prikazana koordinacija mjerodavnih tijela u slučaju onečišćenja mora u ZERP-u te je na dojavu riječkog MRCC-a upućen zrakoplov Obalne straže Pilatus PC-9 kako bi snimio otkriveno onečišćenje. Zaustavljanje strane ribarice u teritorijalnom moru RH, četvrtu aktivnost provedenu u sklopu vježbe, obavilo je plovilo Pomorske policije, a uz nositelje iz MUP-a u tome su sudjelovali i predstavnici Ministarstva financija. Gašenje opožarenog plovila i spašavanje ljudi bila je posljednja aktivnost, u kojoj je, uz predstavnike MMPI-ja kao nositelje, bilo angažirano najviše snaga: riječki MRCC zaprimio je poziv upomoći s plovila na kojemu je izbio požar, koji su potom gasili brod Obalne straže i remorker Lučke uprave; s broda je

Vježba "Jadran 09" provedena je kako bi se u operativnoj praksi provjerila uvježbanost svih tijela mjerodavnih za nadzor i zaštitu prava i interesa Republike Hrvatske na moru te javnosti pokazala sposobnost i učinkovitost njihova zajedničkog djelovanja, kojemu je svrha izgradnja učinkovitog sustava zaštite na moru

“Jadr

iscurila određena količina nafte pa su ekobrodovi CIAN-a i DVD-a postavili zaštitne brane, a helikopter Mi-8 dovezao je tim HCSS-a kako bi iz mora spasili jednog člana posade koji je pao sa zapaljenog broda.

Nakon provedene vježbe ministar Vukelić izradio je zadovoljstvo koordinacijom svih sudionika, dodavši: "Ova vježba obilježila je prvu godinu rada Obalne straže, kao i donošenje novog zakona o Obalnoj straži." Ujedno je napomenuo da je Središnja koordinacija donijela sve pravilnike i akte potrebne za njezino funkcioniranje, a u tijeku je donošenje podzakonskih akata kojima se regulira suradnja Obalne straže s drugim tijelima mjerodavnima za nadzor i zaštitu prava i interesa Republike Hrvatske na moru. Zadovoljstvo uspješno provedenom vježbom izrazili su i načelnik Uprave za granicu MUP-a Nikola Milina, ravnatelj Uprave za sigurnost plovidbe, zaštitu mora i unutarnjih voda MMPI-ja kapetan Joško Nikolić, kao i zapovjednik Obalne straže RH viceadmiral Zdravko Kardum, a među uzvanicima koji su pratili vježbu bili su i ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje Damir Trut i pročelnik Hrvatske gorske službe za spašavanje Vinko Prizmić. Svi oni slažu se da se zajedničkim uvježbavanjem i planiranjem te operativnim usklađivanjem i provedbom zajedničkih aktivnosti postiže ekonomičnost, odnosno racionalnost u uspostavi učinkovitog sustava nadzora i zaštite prava i interesa RH na moru. Stoga je i vježba "Jadran

09" provedena kako bi se u operativnoj praksi provjerila uvježbanost svih tih tijela te javnosti pokazala sposobnost i učinkovitost njihova zajedničkog djelovanja, kojemu je svrha izgradnja učinkovitog sustava zaštite na moru. ■

Jedanaest pripadnika američke 82. zračno-desantne divizije na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" pohađalo je Tečaj rukovanja haubicom D-30. Obuku su provodili časnici i dočasnići Topničko-raketne pukovnije, a znanjima stečenim na ovom tečaju američki će se vojnici koristiti u mentoriranju Afganistanske vojske u misiji ISAF.

Hrvatski topnici obuča

Na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik", Slunj, jedanaest pripadnika američke 82. zračno-desantne divizije pohađalo je Tečaj rukovanja haubicom D-30 kalibra 122 mm. Obuku su provodili časnici i dočasnići Topničko-raketne pukovnije Zapovjedništva za obuku i doktrinu, a znanjima stečenim na ovom tečaju

američki će se vojnici koristiti u mentoriranju Afganistanske vojske u misiji ISAF. Do ove suradnje američke i hrvatske vojske došlo je zato što se za mentoriranje ANA (Afganistanska nacionalna armija) u topništvu traže specijalisti na haubicama D-30 kalibra 122 mm, u radu s kojima pripadnici naših Oružanih snaga

rana brigada. Nešto više o obuci rekao nam je jedan od instruktora iz Topničko-raketne pukovnije, nadnarednik Darko Hopp, koji je sudjelovao i u obuci pripadnika hrvatsko-američkog CS OMLT-a nedavno upućenog u misiju ISAF u Afganistanu. Objasnio je kako su američki vojnici obučavani za različite uloge unutar topničkog posluživanja haubice D-30 i to u cijelokupnom sastavu posluge, upravljanju i rukovanju paljbom te topničkom bojnom gađanju. Prenijeli smo im, ističe nadnarednik Hopp, svoja znanja i iskustva što ih imamo u radu s ovim oružjem, i to u svim uvjetima, čime je američka strana bila posebno impresionirana. Uz dva časnika i osam dočasnika, u američkom timu bio je i jedan specijalist odnosno topnički mehaničar, koji je pratio cijelokupno posluživanje, održavanje, zamjenu dijelova i način održavanja haubica. Završnica tečaja bila je u znaku topničkog bojnog gađanja koje je uspješno provedeno na obostrano zadovoljstvo. "Više sam nego zadovoljan profesionalnošću što su je pokazali svi sudionici ovog tečaja", izjavio je voditelj tečaja satnik Davor Stefanović, a zadovoljstvo uspješno provedenim tečajem iskazao je i pukovnik Miodrag Hokman, načelnik stožera Topničko-raketne pukovnije. "Ova obuka i suradnja američke i hrvatske vojske pokazala je da je Hrvatska vojska sposobljena izvoditi zajedno s drugim članicama NATO-a vrhunsku obuku. Pripadnici Američke vojske bili su iznenadeni sposobnošću naših časnika i dočasnika koji su provodili ovu aktivnost", rekao je između ostalog pukovnik Hokman. Topničkom bojnom gađanju kojim je obuka završena nazičio je i pukovnik Charles E. Davis, načelnik Američkog ureda za obrambenu suradnju. "Hrvatska ima potrebne materi-

Uz dva časnika i osam dočasnika, u američkom timu bio je i jedan specijalist odnosno topnički mehaničar, koji je pratio cijelokupno posluživanje, održavanje, zamjenu dijelova i način održavanja haubica. Završnica tečaja bila je u znaku topničkog bojnog gađanja, koje je uspješno provedeno na obostrano zadovoljstvo

"Hrvatska ima potrebne materijalne elemente i vrhunski obučene topnike te može obučiti bilo kojeg vojnika na svijetu u radnjama i postupcima poslu-

vali američke vojнике

imaju veliko znanje i bogato iskustvo. Tijekom dvotjedne obuke, američki su se vojnici obučavali u svim radnjama vezanim uz posluživanje i održavanje haubica D-30 kalibra 122 mm, a uz devet instruktora Topničko-raketne pukovnije, koji su provodili obuku, potporu u oružju na tečaju dala je Gardijska motorizi-

jalne elemente i vrhunski obučene topnike te može obučiti bilo kojeg vojnika na svijetu u radnjama i postupcima posluživanja topničkog oružja 122 mm D30", rekao je pukovnik Charles E. Davis. Istaknuo je također kako je suradnja američke i hrvatske strane na tečaju bila odlična. ■

živanja topničkog oružja 122 mm D30", rekao je pukovnik Charles E. Davis

Ovaj je tečaj prvi dio međunarodnog Projekta urbanog traganja i spašavanja u Jugoistočnoj Europi, koji treba potaknuti zemlje regije da osnuju i obuče svoje USAR-timove u skladu sa Smjernicama INSARAG-a i započnu međusobnu suradnju na području interventnog djelovanja i pružanja pomoći nakon katastrofa

Suradnja na području interventnog djelovanja nakon katastrofa

U sjedištu RACVIAC-a – Središta za sigurnosnu suradnju, u vojarni "Vitez Damir Martić" u Rakitju, održan je od 28. do 29. travnja "Međunarodni tečaj o smjernicama traganja i spašavanja (INSARAG)". Tečaj, namijenjen sudionicima iz zemalja Jugo-

stočne Europe organizirao je RACVIAC u suradnji s nekoliko međunarodnih organizacija. Na tečaju, koji je otvorio direktor RACVIAC-a Nedžad Hadžimusić, bilo je 19 sudionika, i to instruktora i voditelja agencija za traganje i spašavanje, vatrogasnih službi i državnih uprava za zaštitu i spašavanje predstavnika iz devet zemalja regije. Svrlja tečaja bila je potaknuti zemlje JIE na osnivanje USAR-timova za urbano traganje i spašavanje te povećati razumijevanje Smjernica INSARAG-a u regiji JIE. Sudionici tečaja osposobljeni su obucavati USAR-timove prema Smjernicama INSARAG-a i davati stručne ekspertize u pitanjima međunarodne suradnje USAR-timova, njihove opremljenosti, planiranja i postupanja.

Ovaj je tečaj prvi dio međunarodnog Projekta urbanog traganja i spašavanja u Jugoistočnoj Europi (Urban Search and Rescue in SEE project), koji treba potaknuti zemlje regije da osnuju i obuče svoje USAR-timove u skladu sa Smjernicama INSARAG-a i započnu međusobnu suradnju na području interventnog djelovanja i pružanja pomoći nakon katastrofa. ■

INSARAG (International Search and Rescue Advisory Group) jest globalna mreža koja ima više od 80 članica – država i međunarodnih organizacija. Osnovan je 1991. suradnjom država koje su ugrožene potencijalno razornim potresima i katastrofama ili država i organizacija koje pružaju međunarodnu pomoći u traganju i spašavanju iz ruševina, kao što su UN, IFRC i druge. Aktivnosti INSARAG-a namijenjene su poboljšanju pripravnosti za izvanredne situacije i uključuju jačanje suradnje između međunarodnih timova za urbano traganje i spašavanje (USAR-timovi) i razmjenu informacija o operativnim postupcima i naučnim lekcijama. Rezolucijom 57/150 Opće skupštine UN-a o "jačanju učinkovitosti i koordinacije u pružanju međunarodne pomoći u traganju i spašavanju iz ruševina" od 16. prosinca

2002. potvrđuje se uporaba Smjernica INSARAG-a kao referentnog materijala prilikom međunarodne USAR intervencije nakon izbijanja katastrofe. Smjernice INSARAG-a pripremili su pripadnici USAR-timova iz cijelog svijeta kao vodič za međunarodne USAR-timove i ugrožene države za interventno djelovanje u većim katastrofama. Sekcija za potporu koordinaciji na terenu (FCSS) pri UN-ovu Uredu za koordinaciju humanitarnih poslova, koja je sjedište Tajništva INSARAG-a, omogućila je državama članicama i organizacijama INSARAG-a izradu Smjernica i metodologije INSARAG-a. Smjernice imaju funkciju priručnog vodiča za međunarodne akcije traganja i spašavanja iz ruševina u državama koje žele uspostaviti kapacitete za USAR, kao i one koje već imaju USAR-timove.

MEMORIJAL 12 REDARSTVENIKA

HINA, snimio Ivica LAJTNER

“Zbog svoje požrtvovnosti, hrabrosti i ljubavi prema domovini, dvanaestorica ubijenih hrvatskih redarstvenika postala su primjer i nadahnuće svim hrvatskim braniteljima u Domovinskom ratu”, poručio je ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko

Primjer i nadahnuće svim HRVATSKIM BRANITELJIMA

Polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća državnih i drugih izaslanstava podno spomen-obilježja te komemorativnim skupom 2. svibnja obilježena je 18. obljetnica ubojstva dvanaestorice pripadnika Specijalne jedinice policije Vinkovci, koje su pripadnici srpskih paravojnih postrojbi ubili i masakrirali 1991. u Borovu Selu, današnjem Borovu.

Kod spomen-obilježja u središtu Borova vijence su položili i svijeće zapalili roditelji i članovi obitelji poginulih redarstvenika te izaslanik predsjednika Republike Hrvatske general-pukovnik Slavko Barić, dok su uime Sabora i Vlade to učinili potpredsjednik Sabora Vladimir Šeks i potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor. Vjence su položila i svijeće zapalila i izaslanstva Ravnateljstva policije MUP-a, Vukovarsko-srijemske županije, Koordinacije udruga proizišlih iz Domovinskog rata, te Udruge specijalne policije iz Domovinskog rata čiji su članovi u mimohodu prošli od ulaza u Borovo do spomen-obilježja.

U prigodnom govoru potpredsjednik Sabora Vladimir Šeks rekao je da je ubojstvo hrvatskih redarstvenika u Borovu bila zločinački planirana akcija kojom je mladoj hrvatskoj državi trebao biti na-

U Borovu je 2. svibnja 1991. iz zasjede ubijeno dvanaest hrvatskih redarstvenika, koji su došli oslobođiti dvojicu svojih kolega što su ih tijekom redovite ophodnje u noći s 1. na 2. svibnja zarobili pripadnici srpskih paravojnih postrojbi. Ubijeni su i masakrirani redarstvenici **Stipan Bošnjak, Antun Grbavac, Josip Culej, Mladen Šarić, Zdenko Perica, Zoran Grašić, Ivica Vučić, Luka Crnković, Marinko Petrušić, Janko Čović, Željko Hrala i Mladen Čatić.**

nesen težak udarac. “Ove žrtve vape za pravdom, ali i podsjećaju na istinu da je na Hrvatsku izvršena otvorena oružana agresija, a ne da se radilo o građanskom ratu ili da je Hrvatska izazivala da bude napadnuta”, poručio je Šeks. Potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor pozvala je mjerodavne institucije da

učine sve kako bi krivci za ubojstvo i masakr hrvatskih redarstvenika u Borovu, nalogodavci i izvršitelji, bili privedeni pred lice pravde. “Zbog svoje požrtvovnosti, hrabrosti i ljubavi prema domovini, dvanaestorica ubijenih hrvatskih redarstvenika postala su primjer i nadahnuće svim hrvatskim braniteljima u Domovinskom ratu”, poručio je ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko te istaknuo da je doprinos MUP-a u Domovinskom ratu bio nemjerljiv.

Molitvu je predvodio vojni ordinarij, msgr. Juraj Jezerinac, koji je u vinkovačkoj župnoj crkvi sv. Filipa i Jakova predvodio i misu zadušnicu za ubijene redarstvenike. Nakon mise na stadionu nogometnog kluba Cibalia održana je atletska utrka Memorijala dvanaest redarstvenika, ustanovljenog u spomen na ubijene redarstvenike. Na sportskim terenima u Vinkovcima, Vukovaru, Jarminu i Nuštru, u sklopu Memorijala, održani su i bočarski, malonogometni, kuglački i streljački turnir te turnir u gađanju letačkih meta. ■

Skup se prigodnim govorom obratio i državni tajnik MORH-a Mate Raboteg, a vijenac je kao izaslanik Predsjednika RH položio zamjenik načelnika GSOSRH-a, general-pukovnik Slavko Barić

Foto: Bofors

BOLJI EXCALIBUR

Američka tvrtka Alliant Techno-systems (ATK) sklopila je ugovor s američkom kopnenom vojskom o razvoju unaprijeđene inačice naprednog, precizno vođenog projektila kalibra 155 mm Excalibur. Program unapređenja nosi oznaku M982E1 Excalibur Block 1b. ATK će u izradi poboljšane inačice rabiti postojeća znanja i tehnologije kao napredna krilca za stabilizaciju, izvorno načinjena za višenamjensko tenkovsko streljivo MRM kalibra 120 mm. Planira integrirati i jeftinu GPS jedinicu za navođenje, inače razvijenu za projektil BTERM za potrebe američke mornarice. Novi projektil Block 1b imat će u odnosu na sadašnji projektil Block 1a-2 nižu cijenu, veći domet i veću pouzdanost. Navodi se da je projektil Block 1b pri ispaljenju iz samovoznog sustava Archer kalibra 155/52 postigao domet od 60 km.

M. PETROVIĆ

HELIKOPTER TUHP 149

Na jednom od najznačajnijih međunarodnih sajmova vojne industrije IDEF 2009 (International Defence Industry Fair) koji je od 27. do 30. travnja održan u Istanbulu, tvrtka AgustaWestland, koja je dio konzorcija Finmeccanica, predstavila je prvi put svjetskoj javnosti mockup helikoptera TUHP 149 u prirodnoj veličini. Riječ je o srednjem taktičkom helikopteru nove generacije, težine 8,1 tone, kojega AgustaWestland namjerava ponuditi na turskom TUHP (Turkish Utility Helicopter Programme) natječaju za novi višenamjenski helikopter.

Helikopter TUHP 149 može ponijeti do tri tone korisnog tereta, odnosno zahvaljujući modularnosti unutarnjeg transportnog prostora može ponijeti do 18 vojnika s opremom. Uz to, TUHP 149 je prilagodljiv za široki spektar zadaća, uz transport ljudi i opreme, SAR/CSAR zadaća, CASEVAC (casualty evacuation),

izviđanja i nadzora bojišnice do pružanja paljbine potpore. U tu svrhu TUHP 149 može biti naoružan lanserima za nevođena raketna zrna, navođenim projektilima zrak-zemlja te strojnicama raznog kalibra. Noružanje se na TUHP 149 može postaviti na vanjskim nosačima. Helikopter će imati potpuno digitaliziranu avioniku otvorene arhitekture, potpuno integrirane sustave, napredni autopilot sustav, dok će pogonsku skupinu činiti dva GE CT7-2E1 turbovratilna motora svaki jakosti od 2000 KS, što bi trebalo omogućiti krstareču brzinu helikoptera od 278 km/h.

I. SKENDEROVIC

UGOVOR ZA ZAŠTITNI PRSLUK

Američka kopnena vojska (US Army) izabrala je zaštitni prsluk IOTV (Improved Outer Tactical Vest) tvrtke BAE Systems kao standardnu balističku zaštitu za svoje vojnike. O važnosti tjelesnog oklopa danas ne treba trošiti riječi. Tjelesni oklop može značiti ključnu razliku između života i smrti. IOTV je razvijen u suradnji tvrtke i kopnene vojske na temelju potrebe za zamjenom 960 000 postojećih zaštitnih prsluka nečim boljim. Novi je zaštitni balistički prsluk oko 1,3 kg lakši od postojećega, koji će zamijeniti. Dostupan je u 11 veličina, a ima mehanizam za brzo skidanje u slučaju žurne potrebe. U konačnici, nudi bolju zaštitu i ugodniji je za nošenje. Prva je narudžba bila za 155 000 prsluka IOTV u ukupnoj vrijednosti od 112 milijuna dolara. Novi ugovor iz veljače 2009. pokriva nabavu 75 000 prsluka po cijeni od 34,7 milijuna dolara. Povećanje posla značit će i 200 novih radnih mesta u pogonu u saveznoj državi Tennessee.

M. PETROVIĆ

Foto: BAE

17

URUGVAJ POKAZAO ZANIMANJE ZA NJEMAČKE FREGATE

Urugvajska ratna mornarica je pokazala zanimanje za nabavu dviju fregata klase Bremen, poznate pod označkom F122 koje bi njemačka mornarica trebala isključiti iz aktivnog sastava i staviti u raspremu od trenutka kad će fregate nove generacije F125 biti spremne za dostavu.

Izvorni planovi urugvajske mornarice uključivali su zamjenu postojećih fregata klase Commandant Riviere s fregatama koje imaju helikoptersku palubu. No, nabavom dviju portugalskih fregata Joao Belo u 2008. vrijednosti 13 milijuna eura, koje ne posjeduju letnu palubu, zamjenjene su postojeće fregate klase Commandant Riviere čime predviđeni plan nije ispunjen.

Šest mornaričkih helikoptera tvrtke Eurocopter (MBB) Bo 105M, kupljenih 2007. od njemačke mornarice, trenutačno se rabe na jedinom brodu za potporu mornaričkim operacijama koji posjeduje helikopterske kapacitete General Artigas (izvornog imena FGS Freiburg).

M. PTIĆ GRŽELJ

FINSKA KUPUJE PILATUSE PC-12NG

Potkraj travnja švicarska tvrtka Pilatus Aircraft Ltd. sklopila je ugovor s finskim ministarstvom po kojem će za iznos od 22,5 miliuna eura isporučiti šest aviona Pilatus PC-12NG. Finska nove Pilatuse nabavlja za potrebe svog ratnog zrakoplovstva, koji će biti rabljeni kao laki transportni avioni za prijevoz ljudi i opreme. Svi bi avioni trebali biti isporučeni do kraja 2010. godine.

Posebnost aviona PC-12NG u odnosu na svog prethodnika PC-12, čiji je prvi prototip predstavljen tijekom 1991., jest u znatno poboljšanoj avionici, poboljšanim pratećim sustavima te preuređenoj unutrašnjosti pilotske kabine. Zahvaljujući tim poboljšanjima i preuređenjima postojećeg tipa aviona, nastala je u biti njegova "nova" inačica koja je dobila

oznaku NG (Next Generation). Rad na toj novoj inačici tvrtka Pilatus Aircraft Ltd. započela je tijekom listopada 2006. i od tada su izrađena tri prototipa koja su tijekom 364 leta ostvarila 669 sati naleta, i pridonijela završetku postupaka certificiranja PC-12NG u ožujku ove godine.

Iako je Pilatus PC-12 izvorno razvijan za civilne potrebe, proteklih godina vojna zrakoplovstva pokazuju sve više zanimanja za taj avion. PC-12 može u svom transportnom dijelu ponijeti do devet putnika, odnosno do 1360 kg korisnog tereta (opreme i ljudstva u različitim kombinacijama), pri čemu ima dolet do 2800 km. Pilatus PC-12 može bez poteškoća poljetati sa slabo uređenih travnatih i zemljanih staza, duljine 460 m. Uz iskoristivost za širok spektar zadaća, visoku razinu

pouzdanosti, ekonomičnost, prihvatljivu cijenu, Pilatus PC-12 ima još jednu prednost, posebice za ona zrakoplovstva koja rabe avione Pilatus PC-9. Pilatusi PC-9 i PC-12 imaju istu pogonsku skupinu, te je značajan dio instrumentacije u pilotskoj kabini isti, što znatno olakšava i ubrzava tipsku preobuku pilota s PC-9 na PC-12. Uz to, PC-12 rabi postojeću zrakoplovno-tehničku potporu.

I. SKENDEROVIC

NOVI YAKOVI ZA NJEMAČKU VOJSKU

Tijekom 2009. i 2010. njemačkoj će vojsci biti isporučeno 100 višenamjenskih oklopnih vozila Yak 6x6 i 114 modula razne namjene koji se postavljaju na stražnji dio. Ugovor je sklopljen 2005., a vrijedan je 84 milijuna eura. Naknadno je naručeno još desetak vozila za usko specijalizirane zadaće.

Put stvaranja svakog vozila pomalo je neobičan jer se oklopnna kabina načini u njemačkoj tvrtki Rheinmetall, dostavi se u Švicarsku, u pogon tvrtke Mowag, gdje se integrira na podvozje vozila Duro IIIP pa se opet vraća u Njemačku, gdje ga Rheinmetall oprema ostalom opremom u skladu sa zahtjevima njemačke vojske.

Jedna od zanimljivosti jest sustav modula prilagođenih zadaćama, a izведен u obliku skidivog kontejnera. Kontejner se u terenskim uvjetima i s osnovnim alatom može postaviti na vozilo ili skinuti s njega u nekoliko sati, a može se rabiti i kad nije na vozilu.

M. PETROVIC

Foto: Rheinmetall

POLOŽENA KOBILICA PRVOG INDIJSKOG NOSAČA ZRAKOPLOVA

Poslijednjeg dana mjeseca veljače, svečano je položena kobilica prvog indijskog nosača zrakoplova (IAC – Indigenous Aircraft Carrier) imenovanog Vikrant (Project 71), broda koji su u potpunosti projektirali indijski stručnjaci a gradi se u brodogradilištu Cochin Shipyard. Gradnja nosača zrakoplova istisnine 37 500 t odvijat će se u dvije faze: prva faza uključuje gradnju trupa i dio opremanja sve do porinuća koje je predviđeno za kraj 2010., dok će druga faza uključivati potpuno opremanje i preostale aktivnosti koje prethode primopredaji broda predviđene za 2014.

U skladu s posljednjim objavama indijskog ministarstva obrane, nosač zrakoplova bit će pogonjen četirima plinskim turbinama LM2500 koje razvijaju ukupno 80 MW snage te omogućavaju postizanje maksimalne brzine veće od 28 čv. Ovo plovilo duljine 252 m ima predviđene dvije poletne staze, te dio palube s tri užeta za zaustavljanje zrakoplova. Bit će omogućen ukrcaj do 30 zrakoplova, uključujući višenamjenske borbene zrakoplove MiG-29K i indijske zrakoplove imena Light Combat Aircraft te deset zrakoplova namijenjenih radarskom nadzoru zračnog prostora i morske površine Kamov Ka-31.

M. PTIC GRŽELJ

PROJEKT ZRAČNOG BRODA ISIS

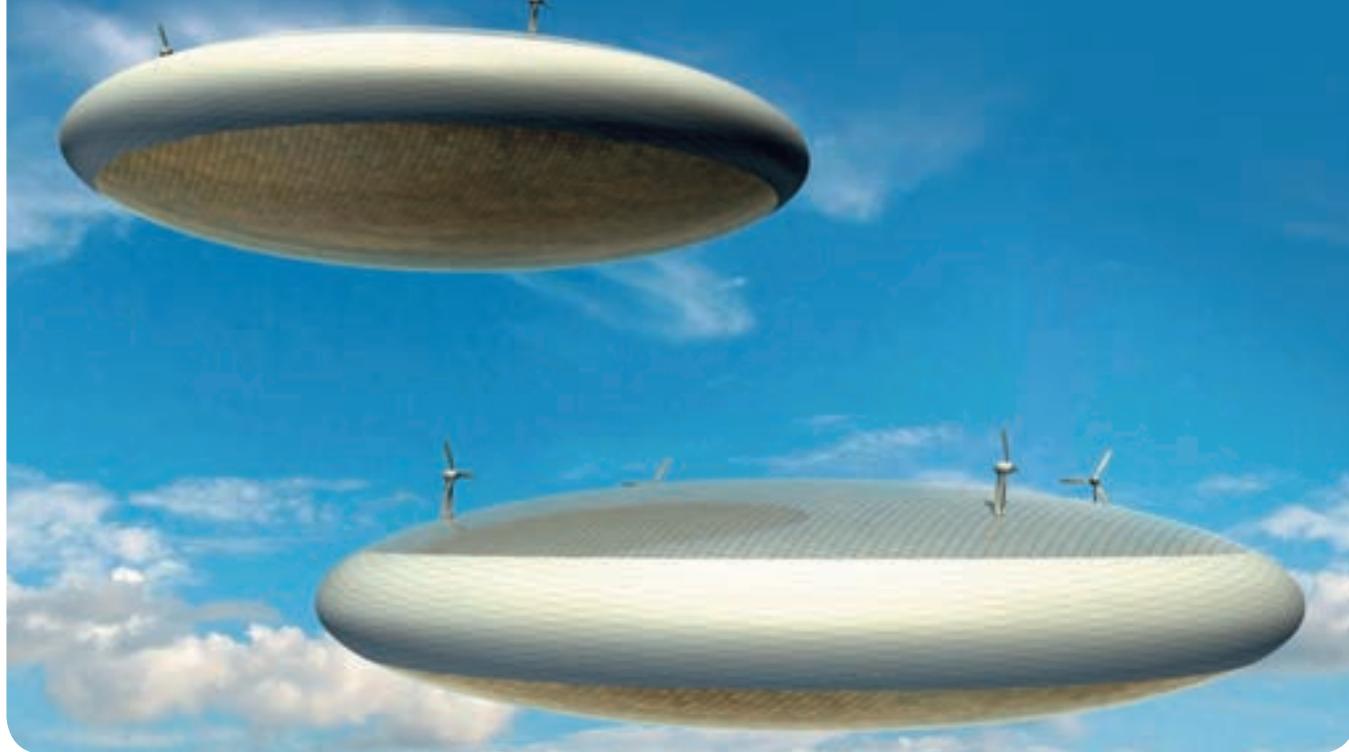
Američka obrambena agencija za napredna tehnološka istraživanja DARPA (*Defense Advanced Research Projects Agency*) radi na programu razvoja novog tipa zračnog broda namijenjenog u vojne svrhe. Naime, riječ je o bespilotnom stratosfernem zračnom brodu koji bi bio opremljen radarem nove generacije, a projekt nosi naziv Integrated Sensor IS Structure (ISIS). Takav zračni brod bio bi namijenjen za nadzor bojišnice, praćenje ciljeva na zemlji (do-

met do 300 km) te praćenje krstarećih projektila (domet do 600 km).

Na ISIS projektu DARPA surađuje s Lockheed Martinom i Raytheonom, i prema njihovim zamislima dijametar radara bi pokriva gotovo cijelu površinu zračnog broda. Radarska bi antena trebala biti izradena od ultralakih materijala, a s velikom površinom antene žele se postići maksimalne performanse radara uz niže energetske zahtjeve. Debljina antene trebala bi

biti svega jedan centimetar. Raytheonovi inženjeri šaljivo opisuju dimenzije radarske antene na zračnom brodu na način da bi ona trebala biti velika poput nogometnog igrališta a težiti manje nego 22 igrača na terenu. Očekuje se kako bi operativni plafon leta DARPA-inog zračnog broda mogao znatno nadmašiti visine od 22 500 m, a brod bi imao autonomiju boravka u zraku do mjesec dana.

I. SKENDEROVIC

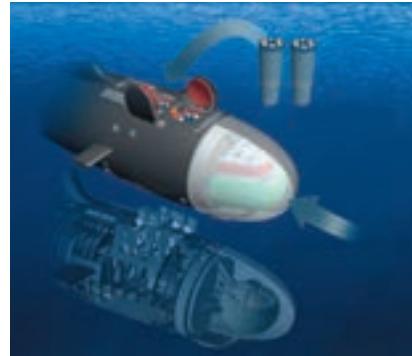

TREĆA SERIJA PODMORNICA KLASE VIRGINIA

Američka ratna mornarica je dodjelila višegodišnji ugovor vrijedan 14 milijardi dolara za nabavu osam jurišnih podmornica na nuklearni pogon klase Virginia (SSN 774). Podmornice će graditi tvrtka General Dynamics Electric Boat (GDEB) kao glavno brodogradilište uz strateškog partnera tvrtku Northrop Grumman Shipbuilding. Svako će brodogradilište izrađivati pojedine module trupa te će naizmjenično dostavljati po jednu podmornicu američ-

koj mornarici. Ugovor predviđa dostavu po jedne podmornice treće serije Block III u 2009. i 2010. te po dvije u razdoblju 2011-2013.

Ovim ugovorom obuhvaćen je i nalog za smanjivanjem akvizicijskih troškova za 20% ili 400 milijuna dolara po podmornici za plovila koja će se graditi od 2012. Podmornice Block III imat će preoblikovan pramčani dio trupa zbog ugradnje novog sonarnog sustava LAB i okomite lansirne cijevi bit će zamije-

njene tzv. Virginia Payload Tubes (VPT) cijevima promjera 2,34 m.

M. PTIĆ GRŽELJ

Tek što se stišala bura izazvana virusom ptičje gripe 2006. a svijet je ponovo uzdrmao nepredvidivi virus influence, "jedine neukroćene poštasti iz prošlosti", koji je nakon stotina godina još zadržao pandemijski potencijal

SVINJSKA GRIPA- GRIPA A

Vijesti s naslovnica pune su podataka o novooboljelim od svinjske gripe diljem svijeta, a Svjetska zdravstvena organizacija svakodnevno objavljuje biltene i preporuke, dok se zdravstveni sustavi pripremaju za djelovanje u izvanrednim okolnostima.

Prvi poznati humani slučajevi bolesti objavljeni su u Meksiku na farmi La Gloria, u državi Veracruz, gdje se uzgaja gotovo 1 000 000 svinja godišnje. Stanovnici su se dugo žalili na oblake insekata, što su se stvarali na toj mega-farmi. Testiranje jednoga oboljelog, koji je mislio da boluje od obične gripe, otkrilo je da se radi o svinjskoj gripi. Testirani se potpuno oporavio.

Cijepljenje potencijalno izloženih uspješan je način sprečavanja širenja gripe

U Meksiku je tijekom ožujka i travnja više od tisuću osoba oboljelo od upale pluća, a više od 150 je umrlo. Iz objavljenih informacija nije jasna povezanost virusa svinjske gripe s umrlima od upale pluća, odnosno nema dokaza da su svi oni umrli bolovali od svinjske gripe. Do 29. travnja potvrđeno je 26 slučajeva svinjske gripe u Meksiku, od toga je sedam umrlo.

Također je u 16 zemalja svijeta potvrđeno više stotina slučajeva svinjske gripe. Od toga je 226 oboljelih (jedno je dijete došlo na liječenje iz Meksika, umrlo) u SAD-u, 40 u Španjolskoj... Svi oboljni bili su prije pojave bolesti u Meksiku ili su imali kontakt s oboljelim iz Meksika.

To što ovu gripu razlikuje od pret-hodnih jest nova i jedinstvena genetska kombinacija virusa gripe A (H1N1) i što većina oboljelih nije imala kontakt sa svinjama. U američkim slučajevima nađeni su genetski elementi četiri različita virusa (sjevernoameričke svinjske gripe, sjevernoameričke ptičje gripe, humane i svinjske influence virusa koji je tipičan za Aziju i Europu), dakle neuobičajena genetska mješavina.

Virus klasične svinjske gripe A (H1N1) prvi put je izoliran iz svinja 1930. Svinja se može inficirati ptičjom ili humanom kao i svinjskom gripom. Svinjski virus normalno ne inficira ljude. No, javljaju se sporadične humane infekcije svinjske gripe. One su češće u osoba koje su izravno eksponirane svinjama (djeca u blizini ili radnici u svinjskoj industriji).

Foto: USAF

Bili su već prije dokumentirani slučajevi prijenosa svinjske gripe s čovjeka na čovjeka. Tako se 1976. u New Jerseyu razabilo nekoliko desetaka vojnika, a jedan je umro. U Wisconsinu 1988. javile su se multiple humane infekcije i iako nisu rezultirale epidemijama, evidentirana su antitijela kao rezultat virusne transmisije s oboljelih na zdravstvene djelatnike koji su se o njima skrbili. Od prosinca 2005. do veljače 2009. evidentirano je 12 slučajeva humane infekcije svinjskom influencom u SAD-u.

Svojstva bolesti

Influenca je akutna, kratkotrajna, lako prenosiva, ozbiljna respiratorna bolest uzrokovanja jednim od virusa influence. Nakon inkubacije od 1-3 dana, bolest počinje naglo, praćena prije svega općim simptomima, osobito vrućicom (38°C - 40°C) u trajanju od 2 do 5 dana, malaksalošću, glavoboljom, bolovima u mišićima. Važno je znati da respiratori simptomi u početku bolesti nisu izraženi; oni sejavljaju tek nakon slabljenja općih simptoma unatoč tome što su respiratori organi osnovno mjesto infekcije, a sklonost komplikacijama osobito je izražena u starijih bolesnika.

Uzročnik

Uzročnik bolesti jedan je od triju virusa (grupe A, B, i C) iz porodice *Orthomyxoviridae*. Dva su značajna svojstva virusa; a) on cirkulira u svojim prirodnim domaćinima pticama i svinjama, gdje rekombiniran ili direktnim prijenosom inficira ljude, b) nepredvidiva i brza promjena antigena (antigeni drift), koja postaje neprepoznatljiva za imunološki sustav i uzrokuje epidemije, dok se velike promjene (antigeni shift) događaju svakih 10 i više godina izazivajući pandemije. Virus može prezivjeti u okolišu i gnojivom kontaminiranim vodama i do 4 dana na temperaturi 22°C , a više od 30 dana na temperaturi od 30 stupnjeva C.

Način prijenosa

Gripa se među ljudima prenosi kapljicama iz nosa i grla inficirane osobe koja kiše ili kašje. Infektivne čestice ne ostaju

u zraku i potreban im je bliski kontakt (1-2 m) da bi se ostvario prijenos. Bolest se može prenijeti i direktnim i indirektnim kontaktom i to respiratornim sekretom preko kontaminiranih površina, rukama, kojima se nakon kontakta dodiruju nos, usta ili oči. Osobe mogu širiti virus influence dva dana prije nastanka simptoma pa sve do 5 dana nakon prestanka simptoma, dok su djeca još infekcionijsija i šire virus i duže od 10 dana.

Osjetljivost ljudi na uzročnika gripe jest opća, a imunitet je tip specifičan; preboljenje bolesti uzrokovo jednim tipom ne pruža zaštitu protiv drugog tipa virusa tj. preboljenje influence A, ne stvara zaštitu protiv gripe B i C.

Influenca je bolest koja može uzrokovati brojne komplikacije, koje mogu

Lijek izbora za gripu jest Tamiflu

zahtijevati bolničko liječenje ili rezultirati smrtnim ishodom, osobito u starijih ljudi. Drži se da svake godine u epidemiji sezonske influence oboli s teškim simptomima tri do pet milijuna ljudi, a 300 000 do 500 000 ih umire.

Ovisno o varijanti virusa, ukupni godišnji broj prijavljenih slučajeva gripe u našoj zemlji varira od desetak do nekoliko stotina tisuća (1969/70. zabilježeno je 500 000 oboljelih), premda je stvarni broj obično mnogo veći. Drži se da broj subkliničkih slučajeva odgovara broju manifestnih.

Za razliku od epidemija, pandemije se javljaju svakih 10 do 50 godina, a zadnjih 400 godina dokumentirana je 31 pandemija. Prva pandemija influence u 20. stoljeću širila se u tri različita vala u razdoblju od 12 mjeseci 1918/19., a obuhvatila je Evropu, Aziju i Sjevernu Ameriku. U kojoj je mjeri riječ o bolesti koju ne bi trebalo podcenjivati govori podatak da je od nje umrlo više

ljudi nego u Prvom svjetskom ratu, vjerojatno oko 50 milijuna. Smrtnost je bila najveća u ljudi u naponu snage, u dobnim skupinama od 20 do 40 godina, a uvjetovale su je česte i teške plućne komplikacije.

Priprema za pandemiju

Kad dođe do znatne promjene bar jednog površinskog proteina virusa influence ne postoji više imunost spram tog sasvim novog virusa. Ako se virus pri tome širi s čovjeka na čovjeka (interhuman prijenos) i sposoban je učinkovito se replicirati izazivajući značajne kliničke simptome, može doći do pandemije.

Pripremi globalni plan Svjetske zdravstvene organizacije za pandemiju određuje pojedine faze. Prve dvije faze odnose se na međupandemijsko razdoblje kad nema novih podtipova virusa u ljudi, a virusi životinja koji cirkuliraju ne izazivaju ili mogu izazvati infekcije u ljudi. Pandemijsko upozoravajuće razdoblje (faza 3, 4 i 5), novi podtip virusa bez ili s ograničenim interhumanim prijenosom, odnosi se na laboratorijsko praćenje sojeva, praćenje oboljelih i hospitaliziranih ljudi, praćenje životinja, suradnju s referentnim laboratorijima. Faza 5, u kojoj se sada nalazimo, obuhvaća veće lokalizirane grupe s interhumanim prijenosom; postoji značajan rizik od nastanka pandemije. Pandemijsko razdoblje (faza 6), znači povećan i ravnomjeran prijenos virusa u općoj populaciji.

Novi epidemijski soj virusa influence nastaje svake ili svake dvije godine stvaranjem površinskih mutacija unutar dva površinska glikoproteina (HA) i (NA). Nove varijante sposobne su zaobići imunološku obranu čovjeka pa ne postoji imunost nakon preboljene bolesti ili cijepljenja. Te stalne i najčešće male promjene antigenskih determinanti virusa A (antigeni drift) temelj su stalnih epidemija uzrokovanih virusom influence A.

Zabrinutost za nastanak pandemijske pojave gripe javlja se zbog toga što nema gotovo nikakve sličnosti s uobičajenom sezonskom gripom jer se bolest javlja s teškim kliničkim simptomima i ne postoji

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Mirjana ŽUROVEC GRUBIŠIĆ, Silvana DUVANČIĆ RIČKO

Pranje ruku, jednostavna i učinkovita prevencija

Foto: USAF

niti jedan kutak na zemlji gdje se ona ne bi mogla pojaviti. Od trenutka kad se virus počne efikasno širiti među ljudima bit će potrebno bar 6 mjeseci do proizvodnje odgovarajućeg cjepiva. U oboljelih klinička će slika varirati od afebrilne respiratorne bolesti do febrilne blažeg ili težeg intenziteta s mogućnošću zahvaćanja pluća, srca, mozga, jetre, bubrega, a ovisno o dobi, razini postojeće imunosti, osobinama virusa, pušačkom statusu, postojećim bolestima i sl.

Mjere prevencije

Osnovne higijenske mjere sastoje se od redovitog pranja ruku, izbjegava-

nju dodira nosa, usta i očiju rukama, higijenskom odlaganju upotrijebljenih maramica i pribora, izbjegavanja skupova i bliskih kontakata, držanja razmaka u odnosu na druge osobe u sredstvima javnog prijevoza, izbjegavanje putovanja i svakog javnog okupljanja.

Mjere prevencije koje se primjenjuju u vojnem kolektivu trebaju se usmjeriti u pravcu smanjenja gustoće smještaja, češćeg zračenja prostorija, izbjegavanja većih skupova, nastavu ako je moguće držati što više na otvorenom, izbjegavanja prekomjernog zamaranja vojnika. U prehrani trebalo bi osigurati što više voća i povrća, jogurta, češnjaka, sokova, postojećim bolestima i sl.

čaja i C vitamina. U Oružanim snagama posebna pozornost usmjerena je na lokacije na kojima su smješteni dragovoljni ročnici, kadeti i polaznici izobrazbi, odnosno sve one lokacije na kojima su pripadnici Oružanih snaga stalno smješteni 24 sata.

U tim slučajevima, ako dođe do pojave gripe, teže oboljeli pripadnici s komplikacijama upućivat će se u bolnicu dok će ostali biti smješteni u izolirani prostor unutar vojarni s osiguranom stalnom medicinskom skrbi i njegovom bez upućivanja na kućnu njegu.

Ako dođe do pojave bolesti u obitelji pripadnika Oružanih snaga, u svrhu zaštite vojnog kolektiva preporuča se ostanak pripadnika kod kuće do prestanka opasnosti od zaraze.

U zemljama sjeverne hemisfere cijepljenje visokorizičnih grupa cjepivom sastavljenim od cirkulirajućih sojeva počinje u listopadu. Cijepi se stariji od 65 godina, oboljeli od kroničnih bolesti, posebice dijabetesa, srčano-plućnih bolesti, imunosuprimirane osobe, medicinski djelatnici kao i osobe u velikim kolektivima (vojska, policija). Učinkovitost kod odraslih zdravih osoba nakon jedne doze sezonskog cjepiva može biti 80-100%.

Protuvirusni lijekovi

Trenutačno je lijek izbora *oseltamivir* (Tamiflu). On blokira virus, ali da bi bio djelotvoran treba ga uzeti u roku od 48 sati od pojave simptoma bolesti. Standardna doza za liječenje bolesnika od 13 godina naviše jest 75 mg/2 x dnevno/5 dana. U slučaju brze primjene lijeka znatno se skraćuje trajanje bolesti, trajanje povišene temperature, težina simptoma i broj komplikacija. Ako se lijek primjenjuje preventivno za članove obitelji oboljelog kroz 7 dana, protektivna je učinkovitost 89%.

Za pripadnike Oružanih snaga, Ministarstvo obrane osiguralo je dovoljne količine lijekova i zaštitnih maski, koji će biti u slučaju potrebe podijeljeni u ordinacije u Oružanim snagama. ■

Pod nadzorom "velikog brata" (III. dio)

Država koja ima možda i najveće iskustvo
 u proizvodnji i borbenoj uporabi AEW&C (airborne early warning & control) sustava je Izrael. Tamošnje su tvrtke do danas razvile tri generacije AEW&C aviona opremljenih s PAR (phased-array radar) sustavima. Prvi sustav bio je Condor namijenjen čileanskom ratnom zrakoplovstvu. Ako ne računamo neuspješni pokušaj prodaje Kini, druga generacija je za Indiju razvijen A-50 Ehl, a treća CAEW (Conformal AEW) avion baziran na Gulfstreamu G550, koji se proizvodi za izraelsko i singapursko ratno zrakoplovstvo.

No, krenimo redom. Čileanski Condor (Boeing 707 PHALCON) opremljen je radarem EL/M-2075 koji radi u L frekventnom rasponu (1-2 GHz). Radarski sustav čine tri antene. U nos aviona je postavljen veliki radom iza kojeg je antena promjera čak tri metra. Na oba boka, između pilotske kabine i krila postavljene su antene dužine 12 i širine dva metra. Ova kombinacija omogućava nadgledanje zračnog prostora i morske površine u polukružju od 280 stupnjeva oko aviona. Zona otkri-

vanja objekata je veća od 400 kilometara, a ugrađena oprema omogućava istodobno praćenje do 100 ciljeva. Prema ugovoru potpisanim 1989. za razvoj radarskog sustava bila je odgovorna tvrtka Elta Electronics Industries, dok je za preradu aviona i integraciju svih sustava bila odgovorna tvrtka Israeli Aircraft Industries. Avion je prvi put poletio 1993., a naručitelju je isporučen 1995. godine.

Potrebe uporabe AEW&C sustava u suvremenim bitkama kineski je vojni vrh bio svjestan još tijekom osamdesetih godina, ali, kako je već spomenuto na početku teksta, tadašnji tehnološki dosezi kineske vojne industrije nisu omogućavali ostvarenje tako zahtjevnog projekta. Zbog toga je, odmah nakon poboljšanja političkih odnosa između Pekinga i Moskve, početkom devedesetih godina prošlog stoljeća kineski vojni vrh počeo razmatrati mogućnosti kako da na najbolji način sjedini rusku i izraelsku tehnologiju koja će kineskom ratnom zrakoplovstvu dati tada najbolji AEW&C na svijetu. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Izraelske tvrtke Elta Electronics Industries i Israeli Aircraft Industries postale su veliki isporučitelj AEW&C aviona, sposobne zadovoljiti zahtjeve najbogatijih i ne tako bogatih kupaca

Pripremio Igor KAUCKI

Proliferacija klasičnih podmornica potaknula je i buđenje tržišta protupodmorničkih torpeda, što je pak dovelo do snažnog razvoja novih ili modernizaciju već postojećih

SUVREMENA PROTUPODMORNIČKA TORPEDA

Iako je zanimanje za protupodmorničko djelovanje (ASW) naglo opalo nakon završena Hladnog rata i propasti Sovjetskog Saveza, u zadnjih desetak godina ponovno se javila tendencija intenzivnog razvoja protupodmorničkog oružja. Glavni razlog za to je nagla proliferacija klasičnih podmornica, koje su u odnosu na podmornice s nuklearnim pogonom znatno tiše, ali i manje te su pogodnije za uporabu u priobalnim vodama. Dodatni poticaj razvoju protupodmorničkog oružja bio je i incident s kraja 2006. godine, kad je kineska klasična podmornica klase Song iznenada izronila neposredno pokraj američkog nosača zrakoplova Kitty Hawk, koji je bio na vojnoj vježbi između Japana i Tajvana. Osim toga suvremene klasične

podmornice nabavile su i mnoge druge države, kao što su Iran, Sjeverna Koreja i Venezuela, što dodatno povećava opasnost od podmorničkih napada. Podmornice su u naoružanju i mnogih država koje već duže balansiraju na rubu lokalnog rata (primjerice Pakistan i Indija), što dodatno povećava mogućnosti izvoza protupodmorničkog oružja. Laka i teška torpedo, kao i podvodni projektili koje nude ruski proizvođači, koji su nekad bili prilagođeni uništavanju relativno bučnih nuklearnih podmornica u dubokim vodama oceana, sad se prilagođavaju bitno drukčijim ciljevima, koje je teže otkriti, ali zato (zbog manjih dimenzija) lakše uništiti. Novim uvjetima djelovanja ubrzano se prilagođavaju i sonari ugrađeni na podmornice, brodove

i helikoptere, ali i sonarne plutače koje rabe protupodmornički avioni.

U taj novi trend spremno se uključio konzorcij Eurotorp koji na tržištu nudi lako vođeno torpedo MU90/Impact. Eurotorp tvrdi da je MU90 jedini laki torpedo treće generacije dostupan na tržištu. Prvi kupci bile su talijanska i francuska ratna mornarica. Zanimljivo je da su i jedna i druga mornarica svoju narudžbu obavile još u prosincu 1997. preko francuske agencije Délégation Générale pour l'Armement. Treći kupac, početkom 1998., postala je njemačka ratna mornarica koja je za 620 milijuna američkih dolara kupila 300 MU90/Impacta. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Britanski lovci podmornica i podmornice minopolagači

U drugoj fazi pomorskog rata na Atlantiku, Velika Britanija se našla u nezavidnu položaju. Njemačke podmornice iz mjeseca u mjesec uništavale su sve veći broj britanskih, savezničkih brodova i brodova pod neutralnim zastavama, koji su u Britaniju dopremali sirovine i ratni materijal, odnosno prebacivali ga na europska bojišta. Gubitak velikih količina ratnog materijala i potopljena tonaža transportnih brodova bili su veliki problem, čije su se posljedice počele neizravno osjećati na europskim bojištima. Shodno takvoj situaciji britanski se Admiralitet počeo ozbiljno baviti problemima protupodmorničarskog ratovanja. Razbijane su različite taktike koje su uključivale primjenu brzih razarača opremljenih dubinskim bombama, brodovima – zamkama (tzv. Q-brodovi), ali se i primjenjivale posebno konstruirane i adekvatno opremljene podmornice. Naime, vrlo brzo se uvidjelo da je najveći i najopasniji protivnik neprijateljskoj podmornici upravo isto takvo podvodno plovilo opremljeno superiornijim brodskim sustavima. Zamisao britanskih stratega bila je prilično jednostavna. Trebalo je ospozobiti vlastite podmornice da "na vrijeme" podvodnom hidroakustičnom opremom otkriju neprijateljske podmornice, da uz pomoć snažne podvodne propulzije i velike podvodne

brzine steknu taktičku prednost u ostvarivanju položaja za torpedni ili topnički napad. Takva podmornica dobila je i primjereni naziv: lovac podmornica.

Klasa R – lovac podmornica

Početkom ožujka 1917. godine DCN je prema konstruktorima izšao sa zahtjevom za izgradnju male podmornice koja će se odlikovati velikom podvodnom brzinom, što je bio tehnološki preduvjet za primjenu izabrane protupodmorničarske taktike. Tijekom sljedećih mjeseci početni projekt podmornice–lovca bio je stalno poboljšavan i dorađivan tako da je konačnu projektnu dokumentaciju za ovu klasu DCN odobrio pot-pukovnik rujna iste godine. Već u listopadu 1917. potpisani je ugovor o izgradnji 12 podmornica klase R. Prema potpisanim ugovoru, podmornice su izgrađene u pet različitih brodogradilišta prema dinamici prikazanoj u tablici. Prva završena i isporučena podmornica ove klase bila je R7, koju je Vickers izgradio unutar devet mjeseci od narudžbe. Do kraja I. svjetskog rata bilo je završeno ukupno sedam podmornica, a gradnja dviju od njih (R5 i R6) bila je otkazana. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Taktika pomorskog ratovanja "obogaćena" je već u prvoj polovini I. svjetskog rata njemačkim ograničenim (uglavnom) i neograničenim podmorničarskim ratom (manjim opsegom) protiv britanskog trgovačkog brodovlja. Primjena takve taktike u velikoj se mjeri osjetila na borbenoj moći britanskih armija na europskim bojištima, ali je potaknula britanski Admiralitet da iznađe nove modalitete učinkovite protupodmorničke borbe

Iako nije riječ o vojnom udaru u užem smislu, jer je mandat generala Jaruzelskog na čelu vlade bio politički legitimiran, preuzimanje vlasti u Poljskoj tijekom izvanrednog stanja jedan je od najrigidnijih i politički najdalekosežnijih primjera upletanja vojske u politiku...

POLJSKA 1981.

Poljska se sedamdesetih godina

XX. stoljeća nalazila u dubokoj gospodarskoj i političkoj krizi, uzrokovanoj primjenom sovjetskoga gospodarskog modela povezanog s rastom cijena nafte. Gospodarska politika vlade Edwarda Gierekia pokazala se nakon 1975. promašenom. Istodobno je rastao poljski vanjski dug i drastično se pogoršavao gospodarski status poljskih građana.

Poljaci i komunizam

Kao samosvjesna nacija s dugom tradicijom borbe protiv dviju velesila

u neposrednom susjedstvu, Poljska je tradicionalno bila jedna od nemirnijih zemalja u Istočnom bloku. Dolazak pod sovjetsku okupaciju u posljednjoj fazi II. svjetskog rata među većinom Poljaka nikada nije bio dobro prihvaćen, posebno u svjetlu činjenice da je SSSR 1939. imao neslavnu ulogu agresora. Sovjetski lider Hruščov svojedobno je izjavio da je "namjera da se Poljska učini komunističkom jednaka pokušaju da se osedla krava". Pod sovjetskom čvrstom rukom i vladavinom poljske komunističke elite Poljaci su držani u pokornosti, no nakon

Staljinove smrti 1953. stisak je djelomično popustio. Radničke demonstracije koje su izbile 1956. donijele su postupnu destalinizaciju i dolazak umjerenog Gomulke na čelo zemlje. Prva značajna manifestacija nezadovoljstva dogodila se 1970. izbijanjem demonstracija u brodogradilištu "Lenjin" u Gdansku. Tom prilikom ubijeno je osamdeset radnika. Novi val demonstracija izbio je 1976. u tvornici traktora Ursus. Prosvjedi su se proširili na druge tvornice.

Suočena s produbljivanjem krize i rastom cijena nafte na svjetskom tržištu, u srpnju 1980. poljska je vlada podigla cijene roba i istodobno počela smanjivati plaće. Odluka je izazvala novi val štrajkova te početak prakse radničkog zaposjedanja tvornica. Štrajkovi su bili nekoordinirani i organizirani bez središnjeg tijela te su uglavnom imali spontani karakter. U kolovozu iste godine, u brodogradilištu u Gdansku mala skupina radničkih voda, nakon otpuštanja radničke aktivistice, organizirala je Slobodni sindikat obale poznat kao Solidarnost, kojemu je na čelu bio bivši električar Lech Walesa. Time je osnovan prvi radnički sindikat u istočnoj Europi od podizanja Željezne zavjese koji nije bio pod paskom komunističke partije. Solidarnost je ubrzo prerasla u masovni društveni pokret s 10 milijuna članova.

Jaruzelski i vojno vijeće

Događaji u Poljskoj nisu bili najbolje primljeni među komunističkim elitama u Istočnom bloku, posebno u Sovjetskom Savezu. Nakon razdoblja unutarnjih napetosti, 11. veljače 1981., najvjerojatnije na instrukcije dobivene iz Moskve, Centralni komitet poljske Komunističke partije smijenio je premijera Kaniu. Na njegovo mjesto imenovan je general Wojciech Jaruzelski.

S imenovanjem Jaruzelskog stvoreno je tzv. Vojno vijeće nacionalnog spasa, a

Do kraja prosinca 1981. prosvjedi su se pred snažnom vojno-policijском represijom potpuno utišali

13. prosinca 1981. u obraćanju javnosti putem televizije general je proglašio izvanredno stanje u zemlji. Priopćenje je bilo uvod u potpuno preuzimanje nadzora poljske vojske nad funkcioniranjem zemlje u sljedećih nekoliko dana. Zatvorene su granice i zračne luke, nadzirane pošte i telekomunikacijske linije te obustavljena sva nastava u školama i na fakultetima. Vojna vozila patrolirala su ulicama poljskih gradova, a javne institucije i tvornice stavljene su pod vojnu upravu te su radnici podlijegali pod djelokrug vojnih sudova. Vođe Solidarnosti internirani su u Gdansku, a tisuće simpatizera pokreta bili su tijekom noći uhićeni te je spriječena sva daljnja aktivnost sindikata. Vojska je čvrstom rukom preuzeila nadzor nad zemljom, a Poljska se nakon razdoblja relativnog slabljenja represije i jačanja liberalizacije ponovo našla u zagrljaju rigidnoga komunističkog režima. Jaruzelski je godinama poslije, nakon demokratizacije zemlje, tvrdio da je potez donošenje odluke o uvođenju izvanrednog stanja bio uvjetovan prijetnjom neizbjegive sovjetske invazije u slučaju eskalacije krize. Neki poljski povjesničari odbacuju tu tvrdnju, jer je u sovjetskom vrhu mogućnost vojne intervencije u Poljskoj navodno razmatrana, ali odbačena.

Kao reakcija na poteze vojnog režima diljem Poljske izbio je val štrajkova, koji su najveći intenzitet imali u šleskim rudnicima, no poljske snage sigurnosti skrši-

le su sve prosvjede. Najveće demonstracije dogodile su se 16. prosinca 1981. u rudniku Wujek, gdje su vladine snage otvorile vatru na prosvjednike i ubile devet ljudi, a sljedećeg dana i u Gdansku, gdje je ubijen jedan prosvjednik. Istraga provedena potkraj osamdesetih godina ustanovila je da je tijekom izvanrednog stanja ubijeno najmanje 90 ljudi.

Demokratizacija zemlje

Do kraja prosinca 1981. prosvjedi su se pred snažnom vojno-policijskom represijom potpuno utišali. Solidarnost je u listopadu 1982. i službeno stavljena izvan zakona, no pojedine skupine nastavile su potajno aktivnost. Događaji su našli na osudu u inozemstvu, a SAD je uveo gospodarske sankcije Poljskoj. Izvanred-

Jaruzelski je rođen 1923. na istoku Poljske, a nakon sovjetskog otkidanja istoka Poljske 1939. njegova je obitelj deportirana u SSSR, gdje je izgubio roditelje i gdje mu je teško stradalo zdravlje. Unatoč tome pridružio se poljskoj armiji pod sovjetskim okriljem te sudjelovao u završnoj fazi II. svjetskog rata. Puni kreditibilitet pred Sovjetima stekao je u borbama protiv tzv. poljske domovinske vojske neposredno nakon rata. Od kraja šezdesetih godina nalazio se na visokim dužnostima u poljskoj vladi i unutar politbiroa Komunističke partije te je bio logičan izbor Moskve. Ilustrativna je rečenica tadašnjega američkog državnog tajnika Weinbergera: Jaruzelskog je nazvao "ruskim generalom u poljskoj uniformi".

no stanje ukinuto je 22. srpnja 1983., a članovi Solidarnosti politički su amnestirani. Tijekom osamdesetih Solidarnost je nastavila djelovati u ilegalu te je povremeno organizirala manje štrajkove.

Dolazak Mihaila Gorbačova na čelo sovjetske Komunističke partije donio je demokratizaciju i u Poljsku. Jaruzelski je u studenom 1985. odstupio s mesta premijera, ali je predsjedavao tzv. Državnim vijećem, a u procesu demokratizacije Poljske 1989. postao i predsjednikom republike. U travnju 2007. optužen je za zločine počinjene tijekom izvanrednog stanja, no i dalje uživa sve počasti umirovljenog generala. U rujnu 1986. iz zatvora je pušteno 255 političkih zatvorenika, a istog mjeseca obnovljene su i legalne aktivnosti Solidarnosti. Održavanjem prvih poslijeratnih slobodnih izbora 1989. restaurirana je demokracija. Novoj poljskoj vladi na čelu se našao Tadeusz Mazowiecki, a za predsjednika republike 1990. izabran je voda Solidarnosti, Lech Walesa.

Zbivanja u Poljskoj s početka osamdesetih, uz rat u Afganistanu, bili su najveća onodobna kriza u Istočnom bloku, koja je posredno navijestila pad Željezne zavjese. Iako u slučaju Poljske nije riječ o vojnom udaru u užem smislu, jer je mandat generala Jaruzelskog na čelu vlade bio politički legitimiran, preuzimanje vlasti u Poljskoj jedan je od najrigidnijih i politički najdaleko-sežnijih primjera upletanja vojske u politiku. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Iz izvješća "Organu bezbednosti Komande RV i PVO" JNA o događajima u Borovu Selu - 2. svibnja 1991. (I. dio)

Nakon krvavoga sukoba na Plitvicama pojačala se velikosrpska propaganda na teritoriju Republike Hrvatske. Govoreći 14. travnja 1991. o stvaranju zamišljene "velike Srbije" na mitingu Srba u Borovu Selu kraj Vukovara, na teritoriju Republike Hrvatske, Hrvatima su javno zaprijetili političari iz Srbije: četnički vojvoda i vođa Radikalne stranke Vojislav Šešelj, poslanik srbjanskog parlamenta Milan Paroški i ministar u srbjanskoj vladi Stanko Cvijan. Tjedan dana poslije, 21. travnja, u baranjskom selu Jagodnjak, također na teritoriju Republike Hrvatske, Šešelj, Paroški i Cvijan ponovili su prijetnje Hrvatima i namjeru stvaranja Velike Srbije sa zapadnim granicama na liniji "Virovitica – Karlovac - Karlobag". Tom prilikom Paroški je praktički pozvao lokalne Srbe na pobunu protiv hrvatskih vlasti i na obračun sa susjedima Hrvatima: Ovo je srpska teritorija i njima (Hrvatima) mora biti jasno da su oni dodoši. Prema tome, ko god vam dođe i kaže da je ovo njegova zemlja, taj je uzurpator, taj je došao da ubija i tog imate prava da ubijete kao kera pored tarabe (iz govora Milana Paroškoga u Jagodnjaku)! Ubrzo potom, 30. travnja 1991., tzv. Skupština SAO Krajine donijela je Odluku o raspisivanju referendumu o ulasku SAO Krajine u sastav Republike Srbije.

Agresivna i huškačka retorika srbjanskih političara dovela je do velikoga krvoprolića u Borovu Selu kraj Vukovara 2. svibnja 1991., kad su srpski teroristi (četnički dobromoljci iz Srpske radikalne stranke Vojislava Šešelja i Srpskoga pokreta obnove Mirka Jovića, te lokalni Srbi kojima je zapovijedao Vukašin Šoškočanin) ubili iz zasjede 12

i ranili najmanje 21 hrvatskog policajca. Prema podacima iz informativnog lista "krajinske" policije (2. maj '91., april 1995., br. 5) u sukobu je poginuo i jedan srpski terorist. Istoga dana, kod Polače kraj Zadra srpski teroristi su ubili hrvatskoga policajca Franka Lisicu, a iznimno dramatično bilo je i stanje u selu Kijevo, koje su nakon uspostave policijske postaje MUP-a RH 29. travnja 1991. blokirale snage tzv. Milicije Krajine i JNA.

Spomenik dvanestorici poginulih hrvatskih redarstvenika podignut je u središtu Borova Sela

Dakle, u jednom danu, na dva međusobno udaljena područja, srpski teroristi ubili su 13, a ranili najmanje 21 hrvatskog policajca! Očigledno je da to nije bilo slučajno, da je proveden scenarij stvaranja kaosa u Hrvatskoj. Vjerovalo se da će toliki gubici izazvati nekontrolirani revolt većine hrvatskih građana i isprovocirati hrvatsku policiju na žestoku reakciju prema građanima srpske narodnosti na područjima gdje su ubijeni hrvatski policajci, što bi poslužilo JNA kao razlog za intervenciju i uvođenje izvanrednog stanja. Prema priznaju V. Šešelja, četnički dobromoljci iz Srbije došli su u Borovo Selo već sredinom travnja 1991. (Velika Srbija – novine Srpske radikalne stranke, Beograd, svibanj 1994., 37), a nije isključeno da je svoje prste u organizaciji i provedbi krvoprolića u Borovu Selu imala srbjanska Služba državne bezbednosti.

Dakako da su spomenute žrtve izazvale osvetničko djelovanje pojedinaca prema građanima srpske narodnosti, odnosno njihovoj imovini, što je dodatno pogoršavalo sigurnosnu situaciju, no hrvatska vlast uspjela je sprječiti eskalaciju sukoba i obnoviti pregovore za mirno rješenje krize. Time nije bio ispunjen glavni cilj velikosrpskih planera – stvaranje uvjeta za otvorenu intervenciju JNA. Nažalost, hrvatska vlast praktično nije mogla osigurati javni red i sigurnost na području pod nadzorom pobunjenih Srba, jer je djelovanje hrvatske policije onemogućavala JNA, uz prijetnju oružanoga sukoba. Takvim se ponašanjem vojni vrh JNA, koji je podržavao politiku srbjanskog vodstva, zapravo svrstao na stranu pobunjenih Srba i postao izravno odgovoran za djelovanje srpskih terorista i širenje oružanoga sukoba u Hrvatskoj. Među izvorima o događaju u Borovu Selu 2. svibnja 1991. koje posjeduje Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, posebno su zanimljiva Izvješća Organa bezbednosti Komande 5. korpusa RV i PVO upućena 14. svibnja 1991. Organu bezbednosti Komande RV i PVO o stanju u Vukovaru te sukobu u Borovu Selu 2. svibnja 1991. godine. Riječ je o razgovorima s osobama na službi u JNA (vodnik Č.V. i stariji vodnik R.V.) koje su se zatekle u Borovu Selu 2. svibnja 1991. Sadržaj razgovora objavit će se u sljedeća dva broja. ■

* U sljedećem broju navest će se dio izjave vodnika Č.V. "Organu bezbednosti Komande RV i PVO" o događajima u Borovu Selu 2. svibnja 1991.

POZDRAV DOMOVINI

Policajcima poginulim u Borovu Selu 2. svibnja 1991.

Znam da noćas opet neću pjesmu napisati
jer su mi želje daleko od mogućnosti
i što me vjera iznevjerilo,
a na ulicama gore svijeće...

Mislio sam da je nebo bliže
i da postoji ljubav,
da su svi ljudi - ljudi...

Ne pripadam nikome, samo svojoj sjeni.
A na ulicama cvate svibanj...

Koliko vrijedi moj život
i voli li me itko osim majke i sestre?

Žalim one što mi se dive
i prezirem one što me ogovaraju,
želim biti zadovoljan.
U ovom trenutku nalik sam lutku,
ne osjećam ništa oko sebe.
A na ulicama miriše krv...

Tako mi neopisivo treba
topla, mirisna i meka ruka ženska
i nježnost,

osjećaj me nadjačava.

Znam da je moje ime
sam dio zvjezdane prašine,
volio bih biti miris - i ispariti.
A na ulicama žene plaću...

Bit će rata, kažu neki,
a ja ne želim umrijeti.

Ne vjerujem više ni sebi samome,
od ljubavi i hrabrosti se ne živi.
I ti si, Bože, čovjek bio.
A na ulicama - tama...

Čudna vremena neka, teška.
Gorčina u kapima vina i na usnama.
Pobjednici postaju pobijeđeni
i neko nestrpljenje titra u meni,
kao da će se preokrenuti
iz dna duše.
Da li odustati?
Ipak,
na ulicama kaplje život!

Antin, 4. svibnja 1991.

DUHOVNOST

Kriza

Ljudi vole govoriti o krizi. I kad su tu i kad su negdje daleko, kad se tiču nas ili nekoga drugoga, kad su realne i kad nisu. Jednostavno, govor na tu temu kao da opravdava mnoge druge stvari. Što mi se još čini čudnjim, o pojedinim krizama govoriti se kao da su isključivo dio današnje stvarnosti, a one su tu od "pamtivijeka". Kriza obitelji nije od danas; kriza moralna isto tako; kriza nedostatka sredstava za život stara je koliko i čovjek.

Kad se govoriti o krizama, počne se govoriti i o kojekakvim spasiteljima, odnosno o pojedinim ljudima koji će pokazati izlaz iz krize. Duboko poštujem svaku osobu, vrednujem svačije potencijale, iznimno cijenim stručnost, ne osporavam ljudi na položajima, ali kao što mi se čini smješnjim govor o krizi, tako mi se još smješnjim čini govor o spasiteljima. Ekonomski se stručnjaci vrlo često susreću i kao rješavaju materijalnu krizu, a kriza svejedno pogoda uvijek na isti način one koje je uvijek pogadala, jer se ona nikad ne tiče svih. Bogati su eventualno zbog krize smanjili priраст prihoda, ali nisu zbog krize postali siromašni. Sastaju se ne zbog sirotinje već zbog sebe, pa u osiguranje troše toliko novca da se siromašnima od brojke vrti u glavi. I takve se naziva spasiteljima! (O razbijenim glavama i drugim "nuspojavama" tijekom sastanaka "spasitelja" ne bih ovdje.)

Iako nisam utjecao na to u kojoj će vjeri odrasti, ipak mi je draga da sam odrastao i odgajan u katoličkom duhu i da mi je Biblija najvažnija knjiga. U Svetom pismu lijepo piše: "Nema uistinu pod nebom drugog imena dana ljudima po kojemu se možemo spasiti osim imena Isusa Krista Nazarećanina." Tako, pun Duha Svetoga, prozbori apostol Petar glavarima narodnim i starješinama, nakon što je u tom imenu ozdravio bolesna čovjeka. Iako su Spasitelja razapeli i pokopali, ipak je on kamen koji su graditelji, istina, odbacili, ali koji postade kamen zaglavni. Oni koji su povjerovali u njegovo ime (recimo, Petar i Ivan) uspjeli su zahvaljujući tome ozdraviti bolesnoga čovjeka i pomoći mu da izide iz svoje najveće krize – bolesti. Hramski zapovjednik, vjeće svećenika, saduceji, glavari narodni, starješine i pismoznaci vjećali su dugo o tome što učiniti, ali jedino do čega su došli bilo je zatvoriti one koji su bolesnime pomogli da izide iz svoje krize. Kad čovjek to pročita, ne može a da se ne zapita je li uloga navedene elite, tog trusta mozgova, tog vladajućeg establishmenta, bila pomoći bolesnemu ili kazniti one koji su mu pomogli. Jesu li željeli riješiti "krizu" ili zapravo takva kriza kao da se njih uopće ne tiče? Odnosno, tiču ih se oni koji bi na svoj način riješili krizu ili bi barem ponudili rješenje, ali im nije dopušteno.

Problemi današnjega društva doista su brojni i zasigurno postoje kompetentne osobe koje pokušavaju pronaći najbolja rješenja. Bilo bi nerazumno sumnjati u dobru volju ljudi zaduženih za pronaalaženje pravih rješenja. No, ne treba od njih očekivati spasenje. Najdublja kriza u koju smo upali jest upravo kriza eliminiranja iz naših života onoga koji je, kako kaže Petar, "jedino ime u kojem se možemo spasiti". Odbacili smo Njega i - što smo ga više odbacivali, to smo više tonuli u krizu. Nadam se da ćemo se svi skupa brzo izvući iz ove materijalne krize, ali bih još više želio da se izvučemo iz krize odbacivanja imena Božjega iz društva, jer je to jedino ime u kojem se možemo spasiti. Ipak, on je zaglavni kamen. Koliko god ga odbacivali graditelji današnjega svijeta, bez svoga Stvoritelja svijet ne može opstati.

Stara latinska izreka kaže: Sublata causa tollitur effectus – Uklanjajući uzrok uklanjamo probleme. Sapienti sat!

Žarko RELOTA

BIBLIOTEKA

Lidiya Stanišić Kos

Latinska Amerika - povijest i politika

Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2009.

Ovo je prva hrvatska knjiga u cijelosti posvećena Latinskoj Americi. Po uzoru na strane politološke studije koje obrađuju taj kontinent, knjiga se sastoji od dvije velike cjeline - uvoda u latinskoameričku povijest i politiku i studija odabralih država.

Za razumijevanje Latinske Amerike iznimno je važna njezina povijest, bez čijeg se poznavanja ne može shvatiti njezina politika. Stoga je nakon definiranja regije u prvom dijelu knjige iznesen pregled političke povijesti Latinske Amerike od početka 16. do kraja 20. stoljeća. Treće poglavljje obrađuje društvo i politiku. Poseban je naglasak stavljen na kulturu, osobito političku, te identitet Latinske Amerike i strukture vladavine. Četvrtog poglavlja posvećeno je međuameričkim odnosima i organizacijama te sukobima unutar zapadne hemisfere, a peto poglavlje govori o procesima demokratizacije regije. U drugom dijelu knjige, Studije država upoznajemo se s najvažnijim državama Latinske Amerike, koje su presudno utjecale na cjelokupan razvoj regije i njezin položaj u svjetskoj politici: Meksikom, Argentinom i Brazilom. Tim važnim državama pridodan je i Čile, koji se tijekom povijesti, unatoč tomu što ne zauzima velik teritorij i nema mnogo stanovnika, borio za ulogu jednog od vođa Latinske Amerike. Osim velikih i važnih, obrađene su i dvije male države, Urugvaj i Paragvaj, te dvije države srednje veličine, ali velikog značenja za budućnost latinskoameričke demokracije, Venezuela i Kolumbija. Knjiga je proizvod velike autoričine ljubavi i općinenosti Latinskom Amerikom, njezinom poviješću, politikom i kulturom. Nastala je sa svrhom da bude udžbenik za kolegij Regionalne komparativne politike: Latinska Amerika, ali i sa željom da se šira javnost upozna s poviješću i politikom Latinske Amerike.

Mirela MENGES

FILMOTeka

Andeli i demoni

- američki triler
- trajanje: 138 minuta
- redatelj: Eon Howard
- prema romanu Dana Browna
- distributer: Continental film
- uloge: Tom Hanks (Robert Langdon), Ewan McGregor (Kamerlengo), Stellan Skarsgard (inspektor Richter)

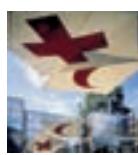
Film *Andeli i demoni* počinje s papinom smrću i početkom konklave, zbora kardinala na kojem se bira novi papa. Proučavatelj simbola s Harvarda, Robert Langdon, pozvan je u švicarsku istraživačku agenciju kako bi analizirao tajanstveni simbol urezan u grudi ubijenog fizičara. Uz pomoć prelijepih talijanskih fizičarki, ujedno i kćeri ubijenog, on ubrzo otkriva dokaze o nezamislivom: ponovnom okupljanju drevnog tajnog društva poznatog pod imenom Illuminati, jedne od najmoćnijih organizacija koja je ikad postojala na Zemlji...

Nakon što je veliku prašinu podigao prije tri godine s *Da Vinciјevim kodom*, Tom Hanks alias dr. Robert Langdon ponovno se vraća u filmu *Andeli i demoni*. Ovaj put naći će se u samom srcu Vatikana, u nastojanju da spasi Crkvu od jednog od njezinih najstarijih neprijatelja: skupine Illuminati. *Andeli i demoni* počeli su puniti novinske stupce kad je Vatikan odbio dati filmašima dozvolu za snimanje na vatikanskim lokacijama. Pod sumnjom da će film prikazivati Crkvu na kontroverzan način, projekt je na sebe navukao gnjev pojedinih crkvenih dostojanstvenika. Prije početka svečane premijere, redatelj Ron Howard podsjetio je nazočne na to da je "bez obzira na sve navodne kontroverze, bez obzira na sve što je dosad izrečeno – ovo ipak samo film".

Film u hrvatskim kinima počinje igrati 14. svibnja.

Leon RIZMAUL

VREMELPOV

8. svibnja 1828. Dan Crvenog križa

Švicarac Henry Dunant pokušao se obogatiti u ne baš sretno vrijeme.

Jurio je po cijeloj Lombardiji ne bi li od francuskog cara Napoleona III. ishodio gradnju nekih tvornica u Alžiru, ali je nenadano upao u kaos krvave bitke kod Solferina. Tu je u jednom danu poginulo i ranjeno više od 40 000 francuskih, talijanskih i austrijskih vojnika. Bojno polje pretvorilo se u mrtavačnicu s tisućama ranjenika za koje nitko nije mario. Ljudska bol promijenila je Dunantov život. Plemeniti je Švicarac organizirao pomoć stradalnicima, a zatim je potresnim opisima užasa i patnji zgrozio tadašnju Europu. "U ratu gdje se začinje mržnja, budite milosrdni", opominjao je suvremenike i okrunjene glave koje su slale u smrt na tisuće ljudi. Organizacija Crvenog križa utemeljena je 1864. nakon sazivanja prve ženevske konferencije. Trebalо je mnogo rada i diplomatske vještine da sve države prihvate i službeno priznaju Crveni križ. Bila je to velika pobjeda načela humanosti, početak razvoja humanitarnog prava. Švicarska zastava s obrnutim bojama jamčila je zaštitu sanitetskom osoblju i ranjenicima. Čovjek koji je pokrenuo čovječanstvo da ograniči ljudske patnje imao je nemilu sudbinu. Zbog nekih poslovnih neuspjeha izbačen je iz Crvenog križa te završio u ženevskoj ubožnici. Dunantov dar ljudima svijet je ipak priznao: 1901. dobio je prvu Nobelovu nagradu za mir, a njegov rođendan 8. svibnja obilježava se kao Dan Crvenog križa. Prvo društvo Crvenog križa u Hrvatskoj osnovano je 1878. u Zadru. Bila je to Domoljubna zadruga dalmatinska od gospođa na potporu ranjenim i bolesnim vojnicima. Iduće, 1879. godine i u Zagrebu je osnovano Patriotsko pripomoćno društvo za potporu ranjenih vojnika, vojničkih udova i siročadi.

9. svibnja 1952. – završena "trčanska kriza": Trst i zona A

pripali Italiji

8. svibnja 1984. – SSSR objavio da će bojkotirati Olimpijske igre u Los Angelesu 1984.

9. svibnja 1950. – Dan Europe

10. svibnja 1857. – masovni ustanak Indijaca protiv britanskih vlasti

12. siječnja 1943. – slom njemačko-talijanske armije u Africi

14. svibnja 1922. – rođen Franjo Tuđman, prvi hrvatski predsjednik Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Iz fundusa Galerije Ružić

U Galeriji MORH-a "Zvonimir", Bauerova 33, otvorena je izložba *Iz fundusa Galerije Ružić*. Organizirana je u suradnji s Galerijom umjetnina iz Slavonskog Broda, u čijem se sastavu nalazi i Galerija Ružić. Prikazana je povodom 80. godišnjice rođenja pokojnog hrvatskog kipara Branka Ružića, a obuhvaća pedesetak njegovih kasnih gvaševa i skulptura od papira. Može se razgledati do 20. svibnja, radnim danom od 11 do 18 i subotom od 10 do 12 sati.

Pripremio Dinko ČUTURA

Zrakoplov Rudolfa Perešina

Rudolf Perešin rođen je 25. ožujka 1958. u mjestu Jakšinec, općina Gornja Stubica. Visoku pilotsku vojnu akademiju završio je 1981. kao jedan od najboljih pilota. Te iste godine zbog visokih letačkih sposobnosti, a posebno zbog visoke tehnike pilotiranja, izabran je za pilota izviđača na nadzvučnim zrakoplovima MiG-21.

Za vrijeme Domovinskog rata, tijekom jednog od rutinskih letova, kad ga njegov pratičac nije mogao slijediti, nalazeći se u rajonu Kopra, kao vrstan izviđač-navigatator uputio se na aerodrom pokraj Klagenfurta u Austriji, gdje je uspješno prizmljio MiG-21. Tim svojim domoljubnim činom nanio je težak moralni i politički udarac agresorskoj vojsci i njezinu zrakoplovstvu, a u građanima Hrvatske pobudio neizmjeran ponos, prkos i rast nacionalnog naboja i svijesti u najkritičnijim danim Domovinskog rata. Bilo je to

25. listopada 1991.; kad je cijeli svijet, uz fotografiju hrvatskog pilota i zrakoplova MiG-21 na aerodromu u Klagenfurtu, prenio njegove riječi: "Ja sam Hrvat, ne mogu i neću pucati na Hrvate!"

Nakon toga Perešin dolazi u Hrvatsku, gdje postaje jedan od najpoznatijih pilota HRZ-a.

Poginuo je drugog dana Bljeska, izvršavajući borbenu zadaću. Njegov MiG-21 pogoden je protuzrakoplovnim

topom. On se katapultirao iz letjelice te prizemljio na neprijateljski dio teritorija i daljnja mu je sudbina nepoznata, dok je zrakoplov pao na oslobođeni dio teritorija na lijevoj obali Save.

Posmrtni ostaci našeg pilota vraćeni su 4. kolovoza 1997., a 15. rujna pokopan je na zagrebačkom groblju Mirogoj.

U Vojnom muzeju čuva se okomiti repni stabilizator i kokpit MiG-a u kojem je nastradao Rudolf Perešin.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)

Izvršni urednik: Mario Galic (mario.galic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@mohr.hr), Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr),
Domagoj Vlahović

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisk: Tiskara Zelina d.d., K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vratimo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2009.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.genitron.com

web info

Sve što ste željeli saznati o pištoljima i revolverima! Evo, tim riječima opisujemo stranicu www.genitron.com, koja mora biti nezaobilazna za svakog ljubitelja ručnog naoružanja. Sve vrste pucaljki, kalibara, streljiva, proizvoda - ima zaista svega. Svi modeli opisani su pomoću tehničkih specifikacija, ali i fotografija te trodimenzionalnih prikaza. Da ne bismo ostali samo na riječima, evo i brojki: vlasnici stranice tvrde da u svojoj *rizzni podatak trenutačno imaju više od 3000 komada oružja nastalih u radionicama 67 proizvođača iz cijelog svijeta. Ljubitelji oružja, navalite!*

D. VLAHOVIĆ

★ THE EXPERT'S CHOICE ★

Danner®

PURSUIT GTX

BUILT FOR TEMPERATE
CONDITIONS.

STRIKER™ II ASSAULT

BUILT FOR COOL
CONDITIONS.

BUILT FOR
HOT CONDITIONS.

PURSUIT DXTVENT

NOVI MODELI
VODEĆEG SVJETSKOG PROIZVODAČA
TAKTIČKE OBUĆE

DXTVENT

KROKO
INTERNATIONAL
WWW.KROKO.HR